

Araştırma Makalesi

#Kişilerarası Yetkinlik, Yalnızlık, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Ödül ve Cezanın Sosyal Medya Bağımlılığını Yordama ve Sosyal Medya Kullanan-Kullanmayan Ergenleri Doğru Sınıflandırma Düzeyi

Mustafa Savcı¹
Fırat Üniversitesi

Ferda Aysan²
Dokuz Eylül Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordayıp yordamadığı ve sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri hangi doğruluk düzeyinde sınıflandırdığı incelenmiştir. Bu genel amaçla, çalışmanın birinci aşamasında bu değişkenlerin sosyal medya bağımlılığına etkisi incelenmiştir. İkinci aşamada bu değişkenlerin sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri hangi doğruluk düzeyinde sınıflandırdığı incelenmiştir. Çalışmanın birinci aşaması son bir yıldır sosyal medya kullanan ve en az bir sosyal medya hesabı olan 282 ergen (123'ü kız ve 159'u erkek) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ikinci aşaması, birinci aşamadaki 282 ergene ek olarak sosyal medya kullanmayan 144 ergen (64'ü kız ve 80'i erkek) üzerinden yürütülmüştür. Çalışmanın verileri #Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği, Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu, Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Çalışmanın birinci aşamasındaki sonuçlara göre kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza sosyal medya bağımlılığını manidar düzeyde yordamaktadır. Çalışmanın ikinci aşamasındaki sonuçlara göre kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri %74 oranında doğru sınıflandırmaktadır. Bu sonuçlar kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını ve sosyal medya kullanıp kullanmamayı etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal medya bağımlılığı • Kişilerarası yetkinlik • Yalnızlık • Olumsuz değerlendirilme korkusu • Ödül • Ceza

1 Yetkilendirilmiş yazar: Mustafa Savcı (Dr.), Fırat Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Elazığ. Eposta: msavci@firat.edu.tr & mustafasavci045@hotmail.com

2 Dokuz Eylül Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, İzmir. Eposta: aysanferda@gmail.com

Atf: Savcı, M. & Aysan, F. (2018). #Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordama ve sosyal medya kullanan-kullanmayan ergenleri doğru sınıflandırma düzeyi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.3.0032>

2017 yılı itibarıyla dünya nüfusunun yarısından fazlası internet kullanmaktadır. Yaygınlaşan internet kullanımı, beraberinde sosyal medya gibi internet türevlerinin kullanımını da arttırmaktadır. Nitekim 2017 yılı itibarıyla dünya çapında 2.7 milyar kişi aktif olarak sosyal medya kullanmaktadır. Türkiye’de internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin değerler dünya genelindeki kullanımın üzerindedir. Türkiye’de yaklaşık olarak her 10 bireyden 8’i internet kullanmakta ve internet kullanım amaçları arasında sosyal medya birinci sırada yer almaktadır. 2017 yılı itibarıyla Türkiye’de sosyal medya kullanımı nüfusun yarısını aşmış durumdadır ve günlük sosyal medya kullanım süresi 3 saat 1 dakika olarak saptanmıştır (Kemp, 2017; TÜİK, 2017; Worldometers, 2017). İnternet ve türevlerinin kullanımı günlük işlevselliği bozacak düzeye ulaştığında bağımlılığa neden olmaktadır (Griffiths, 2013; Kuss & Griffiths, 2011a).

İnternet bağımlılığı DSM-5’te (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders- 5) bir bozukluk olarak sınıflandırılmamaktadır. Ancak internette oyun oynama bozuklukları için DSM-5 Bölüm 3’te dokuz maddelik tanı kriteri önerilmektedir (American Psychiatric Association [APA], 2013). Her ne kadar internet bağımlılığı resmi olarak sınıflandırılan bir bozukluk olmasa da literatürde internet bağımlılığının davranışsal bir bağımlılık olduğu vurgulanmaktadır (Griffiths, 1996; Young, 1998). İnternet bağımlılığı, bağımlılık yaratan uygulama veya etkinliğin türünü dikkate almaksızın genel ve kapsayıcı bir perspektif sunmaktadır. Dolayısıyla internet bağımlılığı, internet ile ilişkili diğer bozuklukların ana çerçevesini oluşturmaktadır. Bu bağlamda sosyal medya bağımlılığı, etkin maddesinin “internet” olduğu bir bozukluk olarak değerlendirilmektedir (Savcı & Aysan, 2017a). Bu bağlamda Griffiths ve Szabo (2013) internette gerçekleştirilen aktivitelerin de bağımlılık kaynağı olabileceğini vurgulamaktadır. İnternetin hangi uygulama ve etkinliğine bağımlılık geliştirildiğinin bilinmesi önleme ve müdahale çalışmalarına katkı sağlayabilir (Savcı & Aysan, 2017a).

Sosyal medya bağımlılığı DSM-5’te bir bozukluk olarak sınıflandırılmamaktadır. Dolayısıyla sosyal medya bağımlılığının tanımı ve tanı kriterleri açısından farklı değerlendirmeler yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle literatürde sosyal medya bağımlılığının tanımı ve tanı kriterlerine ilişkin bir konsensüs sağlanamamıştır. Ancak literatürde sosyal medya bağımlılığının tanımı ve tanı kriterlerinin değerlendirilmesinde DSM-5’te internette oyun oynama bozuklukları için önerilen tanı kriterlerinden yararlanılmıştır (van den Eijnden, Lemmens & Valkenburg, 2016). Sosyal medya bağımlılığı sosyal medyanın aşırı kullanımı, sosyal medya kullanma isteğinin zamanla artması, aşırı sosyal medya kullanımının aktivitelerin ihmal edilmesine neden olması ve kişilerarası ilişkilere zarar vermesi, sosyal medyanın negatif duygulanım ve günlük yaşam stresinden kaçış amacıyla kullanılması, sosyal medya kullanımını azaltma ve durdurmada problemler yaşama, sosyal medya kullanımının mümkün olmadığı durumlarda gergin ve sinirli olma ve sosyal medya

kullanım süresine ilişkin yalan söyleme durumu olarak tanımlanabilir (Griffiths, 2013; Griffiths, Kuss & Demetrovics, 2014; Kuss & Griffiths, 2011a, 2011b; van den Eijnden ve ark., 2016).

Literatürde sosyal medya bağımlılığının tanımlanmasına ilişkin farklı öneriler bulunmaktadır. Griffiths (2013) sosyal medya bağımlılığını dikkat çekme (belirgin olma), duygudurum değişikliği, tolerans, geri çekilme semptomları, çatışma ve nüksetme olmak üzere altı kriterle değerlendirmektedir. van den Eijnden ve diğerleri (2016) sosyal medya bağımlılığını zihin meşguliyeti, tolerans, geri çekilme, süreklilik/devamlılık, yer değiştirme, problem, yalan söyleme, kaçış ve çatışma olmak üzere dokuz maddelik bir kriter listesi ile değerlendirmektedir. Bu bağlamda sosyal medya bağımlılığı davranışsal bir bağımlılık olarak kavramsallaştırılmaktadır (Griffiths, 2013; Griffiths, Kuss & Demetrovics, 2014; van den Eijnden ve ark., 2016). Nitekim He, Turel ve Bechara (2017) sosyal medya bağımlısı 20 bireyin beyin anatomisini Manyetik Rezonans Görüntüleme (MR) ile incelemiştir. Görüntüleme sonucunda sosyal medya bağımlısı bireylerin beyin anatomisi değişiklikleri açısından kimyasal ve davranışsal bağımlılıklara sahip bireylere benzer olduğu görülmüştür.

Araştırmalarda sosyal medya bağımlılığının sosyal bağımlılık (Savcı & Aysan, 2017a), psikopatoloji (Demir & Kutlu, 2016; Hormes, Kearns & Timko, 2014; Meena, Soni & Jain & Paliwal, 2015; Pantic ve ark., 2012; Woods & Scott, 2016), kişilik özellikleri (Andreassen, Pallesen & Griffiths, 2016; Wang, Ho, Chan & Tse, 2015), akademik problemler (Demir & Kutlu, 2017; Kirschner & Karpinski, 2010), beyin anatomisi (He ve ark., 2017) ve uyku (Woods & Scott, 2016) gibi faktörlerle ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca literatürde sosyal medya kullanımı kişilerarası yetkinlik (Bonetti, Campbell & Gilmore, 2010; Turel & Serenko, 2012), yalnızlık (Savcı & Aysan, 2016a; Yu, Wu & Pesigan, 2016), olumsuz değerlendirilme korkusu (Bonetti ve ark., 2010; Yen ve ark., 2012), ödül ve ceza (Fareri & Delgado, 2014; He ve ark., 2017; Meshi, Morawetz & Heekeren, 2013) ile ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda sosyal medya bağımlılığının geniş bir etiyolojik spektruma sahip olduğu söylenebilir. Ancak sosyal medya bağımlılığını anlamada bazı faktörler daha kritiktir. Bu çalışmada sosyal medya bağımlılığı kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza perspektifinde değerlendirilmiştir. Nitekim literatürde sosyal medya bağımlılığının açıklanmasında bu yapılar kritik değişkenler olarak değerlendirilmektedir (Bonetti ve ark., 2010; Fareri & Delgado, 2014; Yen ve ark., 2012; Yu ve ark., 2016).

Sosyal Medya Bağımlılığı ve Kişilerarası Yetkinlik

Literatürde sosyal medya kullanımı ile kişilerarası yetkinlik ilişkisi tartışılmaktadır. Kimi araştırmacılara göre kişilerarası yetkinlik sosyal medya kullanımı ile pozitif ilişkilidir (Oldmeadow, Quinn & Kowert, 2013; Tsitsika ve ark., 2014). Sosyal medya özellikle ergenler arasında yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Ergenler sosyal

medyayı sosyal etkileşim ve iletişimi gerçekleştirmek amacıyla kullanmaktadır. Dolayısıyla ergenlerde sosyal medya kullanımı sosyal yetkinliği arttıran bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Mills, 2016; Tsitsika ve ark., 2014). Öte yandan kimi araştırmacılar da düşük düzeyde kişilerarası yetkinliğe sahip bireylerin sosyal medyayı bir telafi mekanizması olarak yoğun bir şekilde kullandığını vurgulamaktadır (Teppers, Luyckx, Klimstra & Goossens, 2014). Sosyal medya bağımlılığının mı kişilerarası yetkinliği etkilediği yoksa kişilerarası yetkinliğin mi sosyal medya bağımlılığını etkilediğine ilişkin bir konsensüs sağlanamamıştır. Bu bağlamda literatürde günlük işlevselliği bozacak düzeyde aşırı sosyal medya kullanımının kişilerarası yetkinliği negatif bir şekilde etkilediği vurgulanmaktadır (Al-Khaddam, 2013; Mills, 2016; Tsitsika ve ark., 2014). Ancak Teppers ve arkadaşları (2014) düşük düzeyde kişilerarası yetkinliğin sosyal medyanın aşırı kullanılmasına neden olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla sosyal medya kullanımı ile kişilerarası yetkinlik arasında karşılıklı nedenselliğe dayalı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Sosyal medya kişilerarası ilişkilerde iletişim ve etkileşimin başlatılması ve sürdürülmesinde alternatif bir yol olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla ergenlerde sosyal medya kullanımının kişilerarası yetkinlik ile ilişkisi öncelikli olarak dikkate alınmalıdır. Nitekim hem kişilerarası yetkinlik (Englund, Levy, Hyson & Sroufe, 2000) hem de sosyal medya bağımlılığı (Valkenburg & Peter, 2011) ergenlik dönemi açısından kritik yapılar olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal Medya Bağımlılığı ve Yalnızlık

Literatürde sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi tartışılan diğer bir yapı da yalnızlıktır. Bu tartışmalar sosyal medya bağımlılığının mı yalnızlığa neden olduğu yoksa yalnızlığın mı sosyal medya bağımlılığına neden olduğu konusuna yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda Leung (2011) yalnız ergenlerin sosyal medya kullanmaya daha yatkın olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde Teppers ve arkadaşları (2014) ergenlerin yalnızlık duygusu ile başa çıkmada sosyal medyayı kullandığını belirtmektedir. Ayrıca Yu ve arkadaşları (2016) yalnızlığın sosyal medya bağımlılığı açısından bir risk faktörü olduğunu vurgulamaktadır. Ancak Savcı ve Aysan'a (2017a) göre sosyal medya bağımlılığı ergenleri gerçek sosyal ortamlardan soyutlayarak yalnızlaştırmaktadır. Benzer şekilde Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan (2016) internet bağımlılığının yalnızlıkla pozitif ilişkili olduğunu saptamıştır. Ayrıca van den Eijnden ve arkadaşları (2016) sosyal medya bağımlılığının yalnızlık açısından bir risk faktörü olduğunu vurgulamaktadır. Öte yandan Baker ve Oswald'a (2010) göre sosyal medya kullanımı yalnızlıkla ilişkili bir faktör değildir. Diğer bir ifadeyle sosyal medya kullanımı yalnızlıkla manidar düzeyde bir ilişki göstermemektedir. Tüm bu tartışmaların ötesinde Jin ve Park (2013) başta sosyal medya olmak üzere online iletişimin bireylerin ilişki ve iletişim kurmasını kolaylaştırdığını vurgulamaktadır. Jin ve Park'a göre online ortamlar yalnız bireylerin arkadaşlık ilişkileri geliştirmesinde ve

sosyal destek sağlamasında kritik etkilere sahiptir. Benzer şekilde [Chayko'ya \(2014\)](#) göre internet ve dijital teknolojiler uzak coğrafyalarda yaşayan bireylerin birbirinden bilgi almasını ve iletişim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Sosyal medya kullanımı ile yalnızlık ilişkisinde sosyal medyanın bozukluk düzeyinde kullanılması bir kriter olarak değerlendirilebilir ([Allen, Ryan, Gray, McInerney & Waters, 2014](#)). Nitekim literatürde sosyal medya bağımlılığının yalnızlık ile pozitif ilişkili olduğuna ilişkin genel bir eğilim bulunmaktadır ([van den Eijnden ve ark., 2016; Yu ve ark., 2016](#)). [Ancak Savcı ve Aysan \(2016b\)](#) ergenlerde internet bağımlılığının akran birlikteliği ile pozitif ilişkili olduğunu saptamıştır. [Savcı ve Aysan'a \(2016b\)](#) göre internet bağımlılık düzeyinde kullanılsa bile akran birlikteliğine katkı sağlayabilir. Literatürde yer alan kuramsal açıklamalar ve araştırma sonuçları, sosyal medya bağımlılığının yalnızlık ile ilişkisinin çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle sosyal medya bağımlılığının yalnızlık ile ilişkisinde bir konsensüs sağlanamamıştır. Dolayısıyla sosyal medya bağımlılığının yalnızlık ile ilişkisi meta analitik ve boylamsal araştırmalarla desteklenmelidir. Nitekim yalnızlık hem sosyal medya bağımlılığı ([Yu ve ark., 2016](#)) hem de ergenlik dönemi ([Danneel, Maes, Vanhalst, Bijttebier & Goossens, 2017](#)) açısından kritik bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal Medya Bağımlılığı ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu

Literatürde sosyal medya bağımlılığının olumsuz değerlendirilme korkusu ile ilişkisi sosyal kaygı perspektifinde incelenmektedir. Nitekim olumsuz değerlendirilme korkusu sosyal kaygının önemli bir boyutu olarak değerlendirilmektedir ([APA, 2013](#)). [Yen ve arkadaşlarına \(2012\)](#) göre sosyal kaygılı ergenler online ortamları daha güvenli yerler olarak algılamaktadır. Bu nedenle sosyal kaygılı ergenler online ortamlarda daha düşük düzeyde sosyal kaygı belirtisi göstermektedir. Dolayısıyla sosyal kaygılı ergenler bu ortamları daha sık kullanma eğilimindedir. Benzer şekilde [Savcı \(2017\)](#), sosyal kaygılı ergenlerin olumsuz değerlendirilme korkusundan dolayı gerçek sosyal ortamlardan kaçındığını vurgulamaktadır. [Savcı'ya \(2017\)](#) göre sosyal kaygının bu karakteristik özelliği ergenleri daha güvenli bir yer olan online ortamlara yönlendirmektedir. Farklı bir araştırmada [Savcı ve Aysan \(2017b\)](#), sosyal kaygının negatif duygulanım ürettiğini ve bireylerin negatif duygulanımdan bir kaçış yolu olarak online ortamları daha sık kullandığını saptamıştır. Ayrıca [Bonetti ve arkadaşları \(2010\)](#) sosyal kaygılı ergenlerin sosyal becerileri öğrenmek amacıyla online ortamları alternatif bir iletişim aracı olarak kullandığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda online ortamların yoğun kullanımı bağımlılık açısından bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir ([Griffiths, 2013; van den Eijnden ve ark., 2016](#)). Sosyal kaygılı bireylerin online ortamlarda kendilerini daha güvende ve rahat hissettiği dikkate alındığında, “online ortamlar sosyal kaygının sağaltımında etkili bir faktör olabilir mi?” sorusu tartışılabilir. Bu bağlamda [Yuen ve arkadaşları \(2013\)](#) online ortamların sosyal kaygı tedavisinde alternatif bir ortam olarak kullanılabileceğini

vurgulamaktadır. [Yuen ve arkadaşları \(2013\)](#) göre toplumsal damgalanma ile ilgili endişeler ve olumsuz değerlendirme korkusu, başta sosyal kaygı olmak üzere psikopatolojilerin tedavisini güçleştirmektedir. Böylesi durumlarda online ortamlar tedavinin sunulmasını kolaylaştırmaktadır. Başkalarının kişinin kendisi hakkındaki değerlendirmeleri ergenlik döneminde önem kazanmaya başlamaktadır ([Santrock, 2014](#)). Dolayısıyla olumsuz değerlendirilme korkusu ciddi düzeyde değişim ve gelişimlere maruz kalan ergenler açısından kritik bir olgudur. Ayrıca olumsuz değerlendirilme korkusunun, sanal ortamların yoğun kullanılmasına neden olduğu dikkate alındığında ([Bonetti ve ark., 2010](#); [Yen ve ark., 2012](#)), sosyal medya bağımlılığı açısından da bir risk faktörü olduğu söylenebilir.

Sosyal Medya Bağımlılığı, Ödül ve Ceza

Son yıllarda internet bağımlılığı ([Kim ve ark., 2014](#)), online oyun bağımlılığı ([Mehroof & Griffiths, 2010](#)), akıllı telefon bağımlılığı ([Kim ve ark., 2016](#)) ve sosyal medya bağımlılığı ([He ve ark., 2017](#)) gibi teknolojik bağımlılıkların ödül ve ceza sistemleri ile ilişkisi incelenmeye başlanmıştır. Bu araştırmalar teknolojik bağımlılıkların ödül ve ceza sistemleri ile ilişkisinin anlaşılmasına önemli katkılar sağlamıştır. [Kim ve arkadaşları \(2014\)](#) göre tıpkı davranışsal ve kimyasal bağımlılıklarda olduğu gibi internet bağımlılığı da ödüle duyarlılık ile ilişkilidir. Benzer şekilde [Mehroof ve Griffiths \(2010\)](#) online oyun bağımlılığının heyecan arama ile ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca [Kim ve arkadaşları \(2016\)](#) akıllı telefon bağımlılığının ödül (davranışsal aktivasyon sistemi) ve ceza (davranışsal inhibisyon sistemi) sistemleri ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. [Kim ve arkadaşları \(2016\)](#) göre akıllı telefon bağımlılığı ödül ve ceza sistemlerini etkilemektedir. [Li, Zhang, Xiao ve Nie, \(2016\)](#) davranışsal inhibisyon sisteminin internet bağımlılığı açısından bir risk faktörü olduğunu vurgulamaktadır. Son olarak [He ve arkadaşları \(2017\)](#) beyin görüntüleme yöntemlerini kullanarak sosyal medya bağımlısı bireylerin beyinde meydana gelen anatomik değişiklikleri gözlemlemiştir. Gözlem sonucunda sosyal medya bağımlısı bireylerde kimyasal ve davranışsal bağımlılıklara sahip bireylere benzer anatomik değişiklikler saptanmıştır. Benzer bir araştırma [Lin ve arkadaşları \(2012\)](#) tarafından gerçekleştirilmiştir. [Lin ve arkadaşlarının \(2012\)](#) gözleminde internet bağımlısı bireylerde davranış bozukluklarına neden olabilecek anormallikler saptanmıştır. [Lin ve arkadaşlarına \(2012\)](#) göre bu anormalliklere yapılacak müdahale, internet bağımlılığını sağaltabilir. Araştırma sonuçları teknolojik bağımlılıkların heyecan arama, ödüle duyarlılık, cezadan kaçınma ve dürtüsellik ile ilişki olduğunu göstermektedir.

Sosyal medya yakın ilişkiler kurmada, yeni sosyal ağlar aramada, ilişki başlatma ve sürdürmede önemli işlevlere sahiptir. Birey sosyal medya aracılığıyla kısa bir süre içerisinde düşüncelerini, duygularını, ruh halini, bulunduğu konumu ve bir konu hakkındaki tutumunu başkaları ile kolay bir şekilde paylaşma olanağına sahiptir.

Dolayısıyla sosyal medya bireye beğenildiğini, onaylandığını ve kabul edildiğini kısa bir süre içerisinde göstermektedir. Bu durum bireyi sosyal medya kullanımına karşı kırılgan bir duruma getirebilir. Nitekim beğenilme, onaylanma ve kabul edilme birer sosyal ödül olarak değerlendirilmektedir (Fareri & Delgado, 2014). Birey bu sosyal ödüllere sahip olmak amacıyla daha fazla sosyal medya kullanma davranışları gösterebilir. Nitekim ergenler bağımlılıklara karşı daha kırılgandır (Van Leijenhorst ve ark., 2010). Bu durum ergenlerin sosyal medya bağımlılığı açısından bir risk grubu olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla ödül ve ceza hem ergenlik dönemi hem de sosyal medya bağımlılığı açısından kritik yapılarıdır.

Sosyal medya bağımlılığının yaygınlığı ve psikopatoloji ile ilişkisi dikkate alındığında, bu alanda gerçekleştirilecek araştırmaların kritik öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde bu problem durumu dikkate alınmıştır. Nitekim sosyal medya bağımlılığı ergenleri çok boyutlu bir şekilde etkilemektedir. Dolayısıyla bu araştırmada kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını ve sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Sosyal medya bağımlılığı ve sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenlerin değerlendirilmesinde kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza değişkenlerinin dikkate alınması, bu değişkenlerin hem ergenlik dönemi hem de sosyal medya bağımlılığı açısından kritik faktörler olmasından kaynaklanmaktadır. Literatürde sosyal medya bağımlılığının bu değişkenlerle ilişkisini ayrı ayrı inceleyen çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Ancak bu değişkenlerin bir bütün olarak sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi incelenmemiştir. Ayrıca çok az araştırmada sosyal medya kullanan ve kullanmayan grupların karşılaştırılması yapılmıştır. Bu araştırma kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza değişkenlerinden hangisinin/hangilerinin sosyal medya bağımlılığı açısından daha kritik olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca bu araştırmada kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza değişkenlerinin sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri öngörüp öngörmediğini ve öngörüyorsa hangi doğruluk düzeyinde öngördüğü incelenmiştir. Dolayısıyla bu araştırma sosyal medya bağımlılığının risk faktörlerinin belirlenmesinde kiriktir. Son olarak bu araştırmada sosyal medya bağımlılığının sosyal medya arkadaş/takipçi sayısı, internet kullanım süresi (günlük), sosyal medya hesaplarını kontrol etme sıklığı (günlük), sosyal medya kullanım süresi (yıl), sosyal medyada paylaşım sayısı (günlük), sosyal medya kullanım süresi (günlük) ve sosyal medya hesap sayısı ile ilişkisi incelenmiştir. Sosyal medya bağımlılığının bu değişkenlerle ilişkisi, sosyal medya bağımlılığının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile ilgili risk faktörlerini ortaya koyabilir. Bu araştırma sosyal medya bağımlılığını sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenler perspektifinde çok boyutlu bir şekilde incelemektedir.

Dünya’da ve Türkiye’de dijital teknolojiler arttıkça dijital teknolojilere ilişkin bağımlılıklar da artmaktadır. Nitekim yaklaşık olarak 20 yıl önce literatürde internet bağımlılığı kavram düzeyinde ele alınmaktaydı (Young, 1998). Ancak günümüzde dijital teknolojiye her yenilik beraberinde bağımlı kitlesini oluşturmaktadır. Günümüzde sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı, online alışveriş bağımlılığı, online pornografi bağımlılığı ve online seks bağımlılığı gibi çok sayıda bağımlılık kavramsallaştırılmaktadır. Dolayısıyla başta sosyal medya olmak üzere dijital teknolojiye ilişkin bağımlılıklar yeni araştırma alanlarıdır. Bu alanda gerçekleştirilecek araştırmaların bağımlılığın anlaşılmasına, risk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerinin belirlenmesine ve bu bağımlılıklara yapılacak müdahale/önleme çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda başta sosyal medya bağımlılığı olmak üzere teknolojik bağımlılıkların önlenmesi ve teknolojik bağımlılıklara müdahale çalışmalarında bu araştırmanın sonuçları dikkate alınmalıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sosyal medya kullanan ergenlerde kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini ve kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri hangi doğruluk düzeyinde sınıflandırdığını inceleyen tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modelinde ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri mevcut veya geçmişteki bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemleri olarak değerlendirilmektedir (Karasar, 2000).

Araştırma Grubu

Araştırmanın verileri 2016-2017 eğitim-öğretim yılının I. döneminde Şanlıurfa/ Siverek ilçe merkezinde yer alan ve 5 lisede öğrenim gören ergenlerden sağlanmıştır. Uygulamanın gerçekleştirileceği okulların belirlenmesinde Uygun Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda kolay ulaşılabilen, uygulamaya izin veren ve işbirliğine yatkın okullarda uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın gerçekleştirildiği 5 okulda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 3966 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu okullarda her sınıf düzeyinde bir sınıfta uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın gerçekleştirileceği sınıfların belirlenmesinde okul yönetiminin görüşü esas alınmıştır. Araştırmaya son bir yıldır sosyal medya kullanan ve en az bir adet sosyal medya hesabı olan gönüllü ergenler ile sosyal medya kullanmayan gönüllü ergenler dâhil edilmiştir. Bu kriterleri karşılamayan ve bu kriterleri karşılayıp ancak

gönüllü olmayan ergenler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Uygulama sonunda sosyal medya kullanan grupta eksik, özensiz ve hatalı 11 ve sosyal medya kullanmayan grupta 9 form veri setinden çıkarılmıştır. Dolayısıyla bu araştırma son bir yıldır sosyal medya kullanan ve en az bir sosyal medya hesabı olan 282 ergen ile sosyal medya kullanmayan 144 ergen olmak üzere 426 ergen üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1
Araştırma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

	Sosyal Medya Kullanan	Sosyal Medya Kullanmayan
Cinsiyet	Kız= 123 (%43,6) Erkek= 159 (%56,4)	Kız= 64 (%44,4) Erkek= 80 (%55,6)
Sınıf	9. sınıf= 95 (%33,7) 10. sınıf= 133 (%47,2) 11. sınıf= 17 (%6) 12. sınıf= 37 (%13,1)	9. sınıf= 60 (%41,7) 10. sınıf= 62 (%43,1) 11. sınıf= 12 (%8,3) 12. sınıf= 10 (%6,9)
Yaş	14-19 yaş aralığı	
Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi (Saat)	.16 ile 16 saat arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 2.54 saat olarak saptanmıştır.	0 ile 2 arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması .20 saat (12 dakika) olarak saptanmıştır.
Günlük Ortalama Sosyal Medya Kullanım Süresi (Saat)	.16 ile 16 saat arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 2 saat olarak saptanmıştır.	
Sosyal Medyada Arkadaş/Takipçi Sayısı	0 ile 5000 kişi arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 349 kişi olarak saptanmıştır.	
Sosyal Medya Hesap Sayısı	1 ile 11 arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 2.7 hesap olarak saptanmıştır.	
Günlük Paylaşım Sayısı	0 ile 30 arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 1.7 paylaşım olarak saptanmıştır.	
Kaç Yıldır Sosyal Medya Kullanıyor	1 ile 10 arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 3.2 hesap olarak saptanmıştır.	
Sosyal Medya Hesaplarını Kontrol Etme Sıklığı (Günlük)	1 ile 30 arasında değişmekle birlikte aritmetik ortalaması 4.4 olarak saptanmıştır.	
Toplam	282	144

Tablo 1’de görüldüğü gibi sosyal medya kullanan grubun %43.6’sı kız, %56.4’ü erkek, sosyal medya kullanmayan grubun %44.4’ü kız, %55.6’sı erkek ergenden oluşmaktadır. Hem sosyal medya kullanan hem de sosyal medya kullanmayan grubun yaş aralığı 14-19 arasında değişmektedir. Araştırmaya her iki grupta da her sınıf düzeyinden (9, 10, 11 ve 12) ergenler katılmıştır. Günlük ortalama internet kullanım süresi sosyal medya kullanan grupta 2.54 saat ve sosyal medya kullanmayan grupta .20 saat (12 dakika) olarak saptanmıştır. Sosyal medya kullanan grupta günlük ortalama sosyal medya kullanım süresi 2 saat, sosyal medyada arkadaş/takipçi sayısı 349, sosyal medya hesap sayısı 2.7, günlük paylaşım sayısı 1.7, sosyal medya kullanım süresi 3.2 yıl ve günlük sosyal medya hesaplarını kontrol etme sıklığı 4.4 kez olarak saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak #Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği (#SMBÖ), Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği (KYÖ), Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği (ESKÖ), UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu (ULS-8), Davranışsal İnhibisyon Sistemi/ Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği (DİS/DAS) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

#Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği (#SMBÖ). Bu araştırmada sosyal medya bağımlılığı #SMBÖ ile ölçülmüştür. #SMBÖ bireylerin sosyal medya bağımlılığını değerlendiren kendini bildirim türünde bir ölçektir. [van den Eijnden ve arkadaşları \(2016\)](#) tarafından geliştirilen ve [Savci, Ercengiz ve Aysan \(2017\)](#) tarafından Türkçeye uyarlanan #SMBÖ, 9 madde ve tek boyuttan oluşan Likert tipi bir ölçektir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda #SMBÖ'nün toplam varyansın %47.88'ini açıklayan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Bu tek faktörlü yapı iki ayrı örnekleme Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. Analiz sonucunda sosyal medya bozukluğu modelinin her iki örnekleme de iyi uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür [$\chi^2 = 39.237$, $sd = 27$, $\chi^2/sd = 1.453$, RMSEA = .055, GFI = .95, AGFI = .91, CFI = .97, IFI = .97 ve TLI (NNFI) = .96, ($\chi^2 = 50.725$, $sd = 26$, $\chi^2/sd = 1.951$, RMSEA = .072, GFI = .94, AGFI = .90, CFI = .94, IFI = .94 ve TLI (NNFI) = .92]. #SMBÖ'nün AFA'ya ait faktör yük değerleri .58 ile .77 ve DFA'ya ait faktör yük değerleri .44 ile .75 arasında sıralanmaktadır. #SMBÖ'nün ölçüt bağlantılı geçerliğine ilişkin analiz sonuçlarına göre #SMBÖ sosyal medya kullanım süresi, sosyal medya hesap sayısı, negatif duygulanım ve dürtüsellik ile pozitif; öz-disiplin, sosyal bağlılık ve pozitif duygulanım ile negatif ilişkilidir. #SMBÖ'nün güvenilirliği test- tekrar test yöntemi ve üç farklı örnekleme Cronbach alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı ile incelenmiştir. #SMBÖ'nün Cronbach alpha katsayısı .83, .86 ve .86 olarak ve üç haftalık test-tekrar test korelasyonu .805 olarak saptanmıştır. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır ve yüksek puanlar sosyal medya bozukluğu/bağımlılığı riskinin arttığını göstermektedir ([Savci ve ark., 2017](#)).

Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği-Kısa Formu (KYÖ). Bu araştırmada kişilerarası yetkinlik KYÖ ile ölçülmüştür. KYÖ, bireylerin kendilerini kişilerarası ilişkilerde ne ölçüde yetkin gördüklerini değerlendiren kendini bildirim türünde bir ölçektir. [Buhmester, Furman, Wittenberg ve Reis \(1988\)](#) tarafından geliştirilen ve [Şahin ve Gizir \(2013\)](#) tarafından Türkçeye uyarlanan KYÖ, 25 maddeden oluşan ve 5'li Likert olarak puanlanan bir ölçektir. AFA sonucunda KYÖ Türkçe formunun toplam varyansın %57,15'ini açıklayan ve İlişki Başlatma, Duygusal Destek, Etki Bırakma, Kendini Açma ve Çatışma Yönetimi olmak üzere 5 faktörden oluştuğu görülmüştür. KYÖ'nün 5 faktörlü yapısı DFA ile test edilmiştir. DFA sonucunda KYÖ modelinin [$\chi^2 (249) = 441.40$, $\chi^2/sd = 1.77$, RMSEA = .036, SRMR = .049, GFI = .94, AGFI = .93 ve CFI = .96] kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür. KYÖ'nün güvenilirliği Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar

test güvenilirliği incelenmiştir. Analiz sonucunda KYÖ'nün Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları İlişki Başlatma için .82, Duygusal Destek için .81, Etki Bırakma için .79, Kendini Açma için .74, Çatışma Yönetimi için .83 ve ölçeğin bütünü için .87 olarak saptanmıştır. KYÖ'de tersten puanlanan madde bulunmamaktadır ve yüksek puanlar yüksek düzeyde kişilerarası yetkinliğe işaret etmektedir (Şahin & Gizir, 2013).

Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği (ESKÖ). La Greca ve Lopez (1998) tarafından geliştirilen ve Aydın ve Tekinsav-Sütçü (2007) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan ESKÖ, 4'ü dolgu maddesi olmak üzere 22 maddeden oluşmaktadır. Aydın ve Tekinsav-Sütçü (2007) tarafından yapılan AFA sonucunda ESKÖ'nün Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Yeni Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma ve Genel Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma olmak üzere toplam varyansın %48'ini açıklayan 3 faktörden oluştuğu saptanmıştır. ESKÖ'nün güvenilirliği iç tutarlılık ve test yarılama yöntemleriyle incelenmiştir. ESKÖ'nün iç tutarlılık (Cronbach alpha) katsayısı .88 ve test yarılama güvenirlilik katsayısı .85 olarak saptanmıştır. ESKÖ'de tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. ESKÖ'de hem toplam puandan hem de alt ölçeklerden alınacak yüksek puanlar yüksek düzeyde sosyal kaygıya işaret etmektedir (Aydın & Tekinsav-Sütçü, 2007). Bu araştırmada ESKÖ'nün 7 maddelik Olumsuz Değerlendirilme Korkusu alt ölçeği kullanılmıştır. ESKÖ'de her bir alt boyut için birer toplam puan hesaplanabilmektedir. Dolayısıyla olumsuz değerlendirilme korkusu ESKÖ'nün Olumsuz Değerlendirilme Korkusu alt ölçeği ile ölçülmüştür.

UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu (ULS-8). Hays ve DiMatteo (1987) tarafından geliştirilen Yıldız ve Duy (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu (ULS-8), 7 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tek boyutlu orijinal yapısının Türk kültüründe doğrulanıp doğrulanmadığı Yıldız ve Duy (2014) tarafından AFA ve DFA İle incelenmiştir. AFA sonucunda ölçek maddelerinin tek boyut altında toplandığı görülmüştür. Ardından bu tek boyutlu yapı DFA ile test edilmiştir. DFA sonucunda ULS-8'in Türk kültüründe iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2 = 27.12$, $sd = 14$, $\chi^2/df = 1.94$, $RMSEA = .06$, $RMR = .03$, $SRMR = .04$, $GFI = .97$, $AGFI = .95$, $CFI = .98$, $NFI = .96$ ve $NNFI = .97$). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .74 ve test tekrar test güvenirlilik katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Ölçekte bir madde tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar 7-28 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde yalnızlığa işaret etmektedir (Yıldız ve Duy, 2014).

Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği (DİS/DAS Ölçeği). Bu araştırmada ödül ve ceza Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği (DİS/DAS Ölçeği) ile ölçülmüştür. Carver ve White (1994) tarafından geliştirilen ve Şişman (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan DİS/DAS Ölçeği, 4'ü dolgu maddesi olmak üzere 24 madden oluşmakta ve 4'lü bir

derecelendirme (1=Tamamen katılıyorum, 4= Hiç katılmıyorum) ile puanlanmaktadır. AFA sonucunda DİS/DAS Ölçeği Türkçe formunun Davranışsal İnhibisyon, Eğlence Arayışı, Ödüle Duyarlılık ve Dürtü olmak üzere dört alt boyuttan oluştuğu görülmüştür. DİS/DAS Ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Davranışsal İnhibisyon için .69, Ödüle Duyarlılık için .57, Eğlence Arayışı için .63 ve Dürtü için .69 olarak saptanmıştır. DİS/DAS Ölçeğinin ölçüt geçerliği heyecan arama ve dürtüsellik ile incelenmiştir. Analiz sonucunda DİS/DAS Ölçeğinin bu yapılarla beklenen yönde ilişkili olduğu görülmüştür. DİS/DAS Ölçeğinin 4 hafta arayla gerçekleştirilen test-tekrar test korelasyon değerleri, Davranışsal İnhibisyon için .69, Ödüle Duyarlılık için .59, Eğlence Arayışı için .58 ve Dürtü için .80 olarak saptanmıştır. DİS/DAS Ölçeğinde puanlamaya dâhil edilen 20 maddenin 18'i tersten puanlanmaktadır. DİS/DAS Ölçeğinde alt ölçeklerden alınan puanlar değerlendirilmeye alınmaktadır. Diğer bir ifadeyle ölçeğin tümü için bir puanlama yapılamamaktadır (Şişman, 2012).

Kişisel Bilgi Formu (KBF). Araştırmacılar tarafından oluşturulan KBF, katılımcıların cinsiyet, sınıf, yaş, günlük ortalama internet kullanım süresi (saat), günlük ortalama sosyal medya kullanım süresi (saat), sosyal medyada arkadaş/takipçi sayısı, sosyal medya hesap sayısı, günlük paylaşım sayısı, kaç yıldır sosyal medya kullandığı ve sosyal medya hesaplarını kontrol etme sıklığı (günlük) ile ilgili 10 sorudan oluşmaktadır.

Veri Toplama

Bu araştırma için veri toplanması öncesinde Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama için yasal izin alınmıştır. Uygulama yapılan okullarda derslerin aksamaması ve uygulamanın bir ders saatinde bitirilmesi amacıyla ve örneklemin geniş olması açısından Bilgilendirilmiş Onam Formu okunmuştur. Katılımcıların ailelerinden uygulama için izin alınmamıştır. Ancak uygulama okul yönetiminin izni ve bilgisi dâhilinde ve öğretmenlerin gözetiminde gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya son bir yıldır sosyal medya kullanan ve en az bir adet sosyal medya hesabı olan gönüllü ergenler ile sosyal medya kullanmayan gönüllü ergenler dâhil edilmiştir. Uygulamanın 40-45 dakika sürdüğü gözlenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada istatistiksel analizler iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada son bir yıldır sosyal medya kullanan ve en az bir sosyal medya hesabı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığının kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza ile ilişkisi Pearson Momentler Çarpımı Katsayısı ve Çoklu Regresyon Analizi ile incelenmiştir. İkinci aşamada ise kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri hangi doğruluk düzeyinde sınıflandırdığı Lojistik

Regresyon Analizi ile incelenmiştir. Analizin birinci aşamasında veri seti tek ve çok değişkenli normallik, doğrusallık ve çoklu bağlantı problemi açısından incelenmiştir. Öncelikle araştırma verilerinin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Değişkenlere ilişkin çarpıklık katsayıları 1.4 ile -.76 ve basıklık katsayıları 2.9 ile -.55 arasında değişmektedir. Ardından Saçılma Diyagramı Matrisi incelenmiş ve elips şeklinde dağılımların olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar veri setinin tek ve çok değişkenli normallik ile doğrusallık varsayımlarını karşıladığını göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Çoklu bağlantı problemi değişkenler arası korelasyon değerleri ve VIF ve tolerans değerleri incelenerek değerlendirilmiştir. Veri setinde yer alan tüm ikili korelasyonlar dikkate alındığında, korelasyonun .90'dan büyük ve VIF değerlerinin 10'dan büyük ve tolerans değerlerinin .10'dan küçük olduğu durumlarda çoklu bağlantı probleminden söz edilebilir (Çokluk ve ark., 2012). Bu çalışmada tüm ikili korelasyonlar .90'dan küçük ve bağımsız değişkenlere ait tüm VIF değerleri 10'dan küçüktür ve tolerans değerleri .10'dan büyüktür. Tek ve çok değişkenli normallik, doğrusallık ve çoklu bağlantı problemine ilişkin analizler dikkate alınarak, analizin birinci aşaması parametrik istatistiksel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir.

Analizin ikinci aşamasında öncelikle Lojistik Regresyon Analizinin varsayımları incelenmiştir. Lojistik Regresyon Analizinin doğrusal regresyon modellerindeki varsayımları karşılaması gerekmemektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Ancak Lojistik Regresyon Analizinde örneklem büyüklüğü, uç değerler ve çoklu bağlantı problemine ilişkin varsayımlar dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda her iki veri seti uç değer açısından incelenmiş ve analizleri olumsuz etkileyebilecek düzeyde uç veri olmadığı görülmüştür. Ardından her iki veri seti örneklem büyüklüğü açısından incelenmiştir. Her iki veri grubunda da bağımsız değişken (sosyal medya kullanan ve kullanmayan) 140'tan fazla katılımcı ile temsil edilmektedir. Çokluk ve diğerlerine (2012) göre Lojistik Regresyon Analizinde kararlı sonuçlara ulaşılması açısından, her bağımsız değişkende en az 50 kişilik grupların olması gerekmektedir. Bu bağlamda her iki grupta da örneklemin yeterli büyüklükte olduğu söylenebilir. Son olarak sosyal medya kullanmayan grupta bağımlı değişkenlere ilişkin korelasyon katsayılarının çoklu bağlantı problemine neden olmadığı saptanmıştır (tüm ikili korelasyon katsayıları < .90).

Bulgular

Kişilerarası Yetkinlik, Yalnızlık, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Ödül ve Ceza Sosyal Medya Bağımlılığını Ne Ölçüde Yordamaktadır?

Bu bölümde öncelikle sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyal medya kullanımına ilişkin

değişkenlerin normal dağılım göstermediği görülmüş ve sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenler arasındaki ilişki non-parametrik istatistiksel testlerden Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda sosyal medya bağımlılığının günlük sosyal medya kullanım süresi ($r = .47$), günlük internet kullanım süresi ($r = .42$), arkadaş takipçi sayısı ($r = .41$) ve günlük kontrol etme sıklığı ($r = .38$) ile manidar, pozitif yönde ve orta düzeyde ve günlük paylaşım sayısı ($r = .29$), sosyal medya hesap sayısı ($r = .26$) ve sosyal medyayı kullanım süresi (yıl) ($r = .25$) ile manidar, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenlerin normal dağılım göstermemesi ve birbirileri ile yüksek düzeyde korelasyona sahip olmasından dolayı sosyal medya bağımlılığının yordanması amacıyla oluşturulan regresyon modeline dâhil edilmemiştir.

Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordayıp yordamadığına ilişkin analizlerde öncelikle bu değişkenlerin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi incelenmiştir. Nitekim regresyon analizi için korelasyon analizi bir ön koşul olarak değerlendirilmektedir. Sosyal medya bağımlılığının bu değişkenlerle ilişkisi Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda sosyal medya bağımlılığının kişilerarası yetkinlik ($r = .17$), yalnızlık ($r = .38$) ve olumsuz değerlendirilme korkusu ($r = .44$), davranışsal inhibisyon ($r = .26$) ve ödüle duyarlılık ($r = .29$) ile manidar düzeyde ve pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca sosyal medya bağımlılığı ile dürtü ($r = .05$) ve eğlence arayışı ($r = .03$) arasında manidar düzeyde bir ilişki saptanmamıştır. Korelasyon analizi sonucunda sosyal medya bağımlılığı ile manidar düzeyde anlamlı olan değişkenler sosyal medya bağımlılığının yordanması amacıyla gerçekleştirilen Çoklu Regresyon Analizine dâhil edilmiştir. Sosyal medya bağımlılığı ile manidar düzeyde anlamlı olmayan değişkenler Çoklu Regresyon Analizine dâhil edilmemiştir. Diğer bir ifadeyle sosyal medya bağımlılığının yordanması amacıyla gerçekleştirilen Çoklu Regresyon Analizine kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık birer yordayıcı değişken olarak dâhil edilmiştir. Nitekim bu değişkenlere ilişkin korelasyon değerleri

Tablo 2
Sosyal Medya Bağımlılığının Yordanmasına İlişkin Bulgular

Yordanan Değişken	Yordayıcı Değişkenler	B	Standart Hata	Beta	t	p
Sosyal Bağımlık	Sabit	-1.088	2.105		-.517	.605
	Kişilerarası Yetkinlik	.069	.019	.184	3.585	.000
	Yalnızlık	.279	.071	.221	3.939	.000
	Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	.300	.053	.313	5.616	.000
	Davranışsal Inhibisyon	.278	.119	.144	2.345	.020
	Ödüle Duyarlılık	.226	.102	.139	2.213	.028

R = .57, R² = .33

Adj R² = .32, F (5, 276) = 26.911, p < .001.

incelendiğinde çoklu bağlantı probleminde neden olmadığı ve çoklu regresyon analizi için uygun olduğu görülmektedir. Ancak dürtü ve eğlence arayışı analize dâhil edilmemiştir. Çoklu Regresyon Analizinde Enter yöntemi kullanılmıştır. Sosyal medya bağımlılığının yordamasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de verilen çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık sosyal medya bağımlılığının %33’ünü ($R^2 = .33$ $p < .001$) manidar düzeyde yordamaktadır [$F(5,276) = 26.911$, $p < .001$]. Sosyal medya bağımlılığının açıklanmasında en güçlü katkı olumsuz değerlendirilme korkusundan gelmektedir. Olumsuz değerlendirilme korkusunu sırasıyla yalnızlık, kişilerarası yetkinlik, davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık takip etmektedir. Bu yordayıcı değişkenlerin tümü sosyal medya bağımlılığı pozitif yönde yordamaktadır.

Bu aşamaya kadar gerçekleştirilen analizler sosyal medya kullanan ergenler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analizlerde sosyal medya bağımlılığının sosyal medya kullanım alışkanlıkları, kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza ile ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Sosyal medya bağımlılığını manidar düzeyde yordayan ve yordamayan değişkenlerin sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar katkılar sağlayıp sağlamadığının incelenmesinin, sosyal medya bağımlılığının risk faktörlerinin belirlenmesinde kritik olduğu düşünülmektedir. Nitekim sosyal medya bağımlılığını manidar düzeyde yordayan bir değişken, sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar katkı sağlayamayabilir. Ayrıca sosyal medya bağımlılığını manidar düzeyde yordamayan bir değişken, sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar katkı sağlayabilir. Ancak sosyal medya kullanan ve sosyal medya kullanmayan ergenlerin bu değişkenler açısından karşılaştırılması daha anlamlı sonuçlar verebilir. Dolayısıyla sosyal medya bağımlılığının risk faktörlerinin belirlenmesinde sosyal medya kullanmayan grubun sürece dâhil edilmesi gerekmektedir. Nitekim böylesi bir yaklaşımın araştırma bulgularına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu aşamadan sonraki analizler hem sosyal medya kullanan (araştırmanın birinci aşamasındaki veriler) hem de sosyal medya kullanmayan ergenler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Kişilerarası Yetkinlik, Yalnızlık, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Ödül ve Ceza Sosyal Medya Kullanan ve Kullanmayan Ergenleri Hangi Doğruluk Düzeyinde Sınıflandırmaktadır?

Bağımsız değişkenlerin sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri hangi doğruluk düzeyinde sınıflandırdığı Lojistik Regresyon Analizi ile incelenmiştir. Öncelikle sosyal medya kullanan ergenler “1” ve sosyal medya kullanmayan

ergenler “0” olarak kodlanmıştır. Ardından “Enter” metodu kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Analizde öncelikle -2LL (-2log likelihood) incelenmiştir. -2LL değeri bir model uyumu indeksi olup, en çok olabilirlik kestiriminin ne ölçüde iyi uyuma sahip olduğunu göstermektedir. -2LL değerinin “0” olması mükemmel uyumu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle böylesi bir durumda olabilirlik “1” olmaktadır. Lojistik Regresyon Analizinde -2LL’ye ilişkin iki değer hesaplanır. Bu değerlerden birincisi başlangıç modeline (baseline model) ait olanıdır. Bu değer sadece sabit terimin yer aldığı modele ilişkin bir değerdir. -2LL’ye ilişkin ikinci değer sonuç modeline (yordayıcı değişkenlerin modele girmesi ile oluşan model) ait bir değerdir. -2LL’ye ilişkin bu iki değer karşılaştırılarak, yordayıcı değişkenlerden kaynaklı modeldeki iyileşme değerlendirilebilir (Çokluk ve ark., 2012). Bu çalışmada başlangıç modelinde -2LL değeri 545.041 olarak hesaplanmıştır.

Lojistik Regresyon Analizinde başlangıç modelinde hangi kategoride daha çok denek varsa, tüm denekler o kategoride sınıflandırılmaktadır. Bu durumda analiz keyfi bir hesaplama ile denekleri sınıflandırmaktadır (Çokluk ve ark., 2012; Field, 2005). Bu çalışmada başlangıç modelinde %66,2’lik bir sınıflandırma yüzdesi ile tüm katılımcılar sosyal medya kullanan grupta sınıflandırılmıştır. Bu oran, yordayıcı değişkenlerin modele girmesi ile tekrar hesaplanmakta ve yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkeni ne ölçüde sınıflandırdığına ilişkin bilgi vermektedir. Başlangıç Modelinde yer alan değişkenler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3
Başlangıç Modelinde/Eşitlikte Yer Almayan Değişkenler

Adım 0	β	Standart Hata	Wald	sd	p	Exp (β)
Sabit	.672	.102	43.059	1	.000	1.958

Başlangıç modelinde sabit terim, sabit terimin standart hatası, Wald istatistiği, Wald istatistiğine ait serbestlik derecesi ve manidarlık düzeyi ile birlikte Exp(b) yer almaktadır. Başlangıç modelinde yer almayan değişkenlerin modele manidar katkılar sağlayıp sağlamadığı hata ki-kare istatistiği (c^2_{bo}) ile incelenebilir. Lojistik Regresyon Analizinde başlangıç modelinde hesaplanan c^2_{bo} modele eklenecek yordayıcı değişkenlerin modelin yordama gücüne etkisini açıklamaktadır. Buna göre hesaplanan ki-kare manidar olması ($p < .05$) modelde yer almayan yordayıcı değişkenlerin modele eklenmesi ile yordama gücünün artacağını göstermektedir (Çokluk ve ark., 2012). Bu çalışmada $c^2_{bo} = 77.983$ ($p = .000$) olarak saptanmıştır. Bu bulgu modele eklenecek yordayıcı değişkenlerin modelin yordama gücünü iyileştireceğini göstermektedir. Başlangıç modelinde eşitlikte yer almayan değişkenler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4’te verilen skor değerleri ve bu değere ilişkin p değerleri yordayıcı değişkenlerin modele katkısının manidar olup olmadığını göstermektedir. c^2_{bo} istatistiğinin manidar olması durumunda modelde yer alan tüm değişkenlerin modele katkı sağladığını göstermektedir (Çokluk ve ark., 2012; Field, 2005). c^2_{bo} istatistiğine ait p değerleri incelendiğinde,

Tablo 4
Başlangıç Modelinde/Eşitlikte Yer Almayan Değişkenler

	Skor	sd	p	
Adım 0	Kişilerarası Yetkinlik	10.042	1	.002
	Yalnızlık	26.209	1	.000
	Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	10.217	1	.001
	Davranışsal İnhibisyon	6.838	1	.009
	Dürtü	4.919	1	.027
	Eğlence Arayışı	1.898	1	.168
	Ödüle Duyarlılık	6.404	1	.011
Hata Ki-kare İstatistiği (c^2_{bo})	77.983	7	.000	

kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, davranışsal inhibisyon, dürtü, eğlence arayışı ve ödüle duyarlılık değişkenlerinin modele manidar katkı sağladığı görülmektedir ($p = .000$). Skor değerleri, yordayıcı değişkenlerin modele katkısı hakkında bilgi vermektedir. Buna göre modele en büyük katkı yalnızlık değişkeninden gelmekte, yalnızlığı sırasıyla olumsuz değerlendirilme korkusu, kişilerarası yetkinlik, davranışsal inhibisyon, ödüle duyarlılık, dürtü ve eğlence arayışı takip etmektedir.

Bu aşamaya kadar sadece sabit terimin yer aldığı başlangıç modeline ilişkin analizlere değinilmiştir. Bundan sonraki analizlerde yordayıcı değişkenlerin modele dâhil edilmesi ile oluşan sonuç modelinin bulguları sunulmuştur. Sonuç modelinde öncelikle Omnibus Testi sonuçları incelenmiştir. Omnibus Testi model, blok ve adım açısından ki-kare değeri hesaplamaktadır. Model için hesaplanan ki-kare, başlangıç modeli ile sonuç modeli arasındaki fark hakkında bilgi verir ve manidar ki-kare değerleri sonuç modelinde yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkenleri sınıflandırmada etkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada model, blok ve adım için ki-kare değerleri 86.060 ($p = .000$) olarak saptanmıştır.

Başlangıç modelinde 545.041 olarak hesaplanan -2LL değeri, sonuç modelinde 458.980 olarak saptanmıştır. Başlangıç modeli ile sonuç modeli arasındaki -2LL farkı $545.041 - 458.980 = 86.061$ olarak hesaplanmıştır. Bu farkın manidar olması, sonuç modelinde yer alan yordayıcı değişkenlerin modelin yordama gücünü arttırdığını göstermektedir. Sonuç modeline ilişkin Cox & Snell R Square değeri .18 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu yordayıcı değişkenler modele dâhil edildiğinde yordanan değişkenin (sosyal medya kullanıp kullanmama) %18'inin açıklandığını göstermektedir.

Lojistik regresyon modelinin bir bütün olarak uyumunu değerlendiren Hosmer ve Lemeshow Testi'nin anlamsız ($p > .05$) olması, modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Test sonucunun manidar ($p < .05$) olması durumunda modelin araştırma verileri ile uyum göstermediğine işaret etmektedir. Bu araştırmada Hosmer ve Lemeshow Testi'ne ilişkin ki-kare değeri 15.340 ($p > .05$) olarak saptanmıştır. Buna göre model iyi uyuma sahiptir. Lojistik regresyon modeli sonucunda elde edilen sınıflandırmaya ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5
Sınıflandırmaya İlişkin Bulgular

Gözlenen Durum		Beklenen		Doğru Sınıflandırma Yüzdesi	
		Sosyal Medya Kullanım Durumu			
		Sosyal Medya Kullanmayan	Sosyal Medya Kullanan		
Adım 1	Sosyal Medya Kullanmayan	67	67	77	46.5
	Sosyal Medya Kullanan	32	32	250	88.3
Toplam Doğru Sınıflandırma Yüzdesi				74.4	

Tablo 5'te görüldüğü gibi sosyal medya kullanmayan 144 ergenden 67'si doğru ve 77'si yanlış sınıflandırılmıştır. Sosyal medya kullanmayan ergenler %46,5'lik bir doğru sınıflandırma yüzdesi ile sınıflandırılmıştır. Sosyal medya kullanan 282 ergenden 250'si doğru ve 32'si yanlış sınıflandırılmıştır. Sosyal medya kullanan ergenler %88,3'lük bir doğru sınıflandırma yüzdesi ile sınıflandırılmıştır. Sonuç modelinde sosyal medya kullanan ve sosyal medya kullanmayan ergenler %74,4'lük bir toplam doğru sınıflandırma yüzdesi ile sınıflandırılmıştır. Başlangıç modelinde sosyal medya kullanan 282 ergen ile sosyal medya kullanmayan 144 ergen %66,2'lik bir tahminle sınıflandırılmıştır.

Wald istatistiği lojistik regresyon modellerin manidarlığını test eden analizlerden biridir. Wald istatistiği doğrusal regresyondaki *t*-Testine benzer bir istatistiktir. Wald istatistiğinde her bir yordayıcı değişken için Beta katsayısı ve bu katsayının manidar olup olmadığına ilişkin *p* değeri hesaplanmaktadır (Çokluk ve ark., 2012). Tablo 6'da Wald istatistiği ve sonuç modeline ilişkin katsayı tahminlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 6
Sonuç Modeline İlişkin Değişkenlerin Katsayı Tahminleri

		β	Standart hata	Wald	sd	<i>p</i>	Exp(β)
Adım 1	Kişilerarası Yetkinlik	.021	.007	9.490	1	.002	1.021
	Yalnızlık	.142	.036	16.044	1	.000	1.153
	Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	-.005	.022	.062	1	.804	.995
	Davranışsal İnhibisyon	-.220	.046	23.395	1	.000	.802
	Dürtü	-.138	.048	8.372	1	.004	.871
	Eğlence Arayışı	-.080	.052	2.329	1	.127	.923
	Ödüle Duyarlılık	.256	.050	26.192	1	.000	1.292
	Constant	.397	.888	.199	1	.655	1.487

Tablo 6'da görüldüğü gibi ödüle duyarlılık yordayıcı değişkenindeki bir birimlik artış sosyal medya kullanma (sosyal medya kullananlar "1" olarak kodlanmıştır) odds'unda %29,2'lik [(1-1.292).100], yalnızlık yordayıcı değişkenindeki bir birimlik artış sosyal medya kullanma odds'unda %15,3'lük [(1-1.153).100], kişilerarası yetkinlik yordayıcı değişkenindeki bir birimlik artış sosyal medya kullanma odds'unda %2,1'lik [(1-1.021).100], dürtü yordayıcı değişkenindeki bir birimlik artış sosyal medya kullanma odds'unda %12,9'luk [(1-.871).100] ve davranışsal inhibisyon yordayıcı değişkenindeki bir birimlik artış sosyal medya kullanma odds'unda %19,8'lik [(1-.802).100] artışa neden olmaktadır. Bu bulgular ödüle duyarlılık, yalnızlık, kişilerarası yetkinlik,

dürtü ve davranışsal inhibisyon yordayıcı değişkenlerinin sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar katkılar sağladığını göstermektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde öncelikle sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenler [(sosyal medya arkadaş/takipçi sayısı, internet kullanım süresi (günlük), sosyal medya hesaplarını kontrol etme sıklığı (günlük), sosyal medya kullanım süresi (yıl), sosyal medyada paylaşım sayısı (günlük), sosyal medya kullanım süresi (günlük) ve sosyal medya hesap sayısı]] arasındaki ilişki tartışılmıştır. Ardından kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordamasına ilişkin sonuçlar tartışılmıştır. Son olarak kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmasına ilişkin sonuçlar tartışılmıştır. Bu araştırmada çok sayıda bulgunun olması, araştırmanın iki aşamada gerçekleştirilmesi ve çok sayıda değişkenin olmasından dolayı bütünlüklü bir tartışmadan ziyade bulgu odaklı bir tartışma tercih edilmiştir. Dolayısıyla öncelikle araştırma bulgusu sunulmuş, ardından araştırma bulgusuna ilişkin tartışmalara yer verilmiştir.

Sosyal medya bağımlılığı sosyal medya kullanımına ilişkin tüm değişkenlerle pozitif ilişkilidir. Sosyal medya bağımlılığının sosyal medya kullanım süresi (günlük) ile ilişkisi en yüksek ilişki olarak saptanmıştır. Sosyal medya kullanım süresini (günlük) sırasıyla internet kullanım süresi (günlük), sosyal medya arkadaş/takipçi sayısı, sosyal medya hesaplarını kontrol etme sıklığı (günlük), sosyal medyada paylaşım sayısı (günlük), sosyal medya hesap sayısı ve sosyal medya kullanım süresi (yıl) takip etmektedir. Sosyal medya ve internet kullanım süresi, sosyal medyada arkadaş/takipçi sayısı, sosyal medya hesaplarını kontrol etme, yapılan paylaşım sayısı, sahip olunan sosyal medya hesap sayısı ve sosyal medya kullanım süresi (yıl) sosyal medya bağımlılığı açısından birer risk faktörü olarak değerlendirilebilir. Sosyal medya bağımlılığının değerlendirilmesinde kullanılan kriterler incelendiğinde, sosyal medyanın aşırı kullanımının önemli bir faktör olduğu görülmektedir (Griffiths, 2013; van den Eijnden ve ark., 2016). Dolayısıyla sosyal medya kullanımına ilişkin bu değişkenler kullanım miktarı ile ilişkilendirilebilir. Bu değişkenler nicelik olarak arttıkça kullanım miktarı da artmaktadır. Aşırı sosyal medya kullanımı da sosyal medya bağımlılığına neden olan bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık sosyal medya bağımlılığının yaklaşık olarak 3'te birini açıklamaktadır. Sosyal medya bağımlılığının açıklanmasında en güçlü katkı olumsuz değerlendirilme korkusundan gelmektedir. Olumsuz değerlendirilme korkusunu sırasıyla yalnızlık, kişilerarası yetkinlik, davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık takip etmektedir. Bu yordayıcı değişkenlerin tümü sosyal medya bağımlılığı pozitif yönde yordamaktadır.

Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve ceza sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri %74 oranında doğru sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma yüzdesine ödüle duyarlılık, yalnızlık, kişilerarası yetkinlik, dürtü ve davranışsal inhibisyon değişkenleri manidar katkılar sağlamaktadır. Sınıflandırma yüzdesine en büyük katkı ödüle duyarlılık değişkeninden gelmektedir. Ödüle duyarlılık değişkenini sırasıyla davranışsal inhibisyon, yalnızlık, dürtü ve kişilerarası yetkinlik değişkenleri takip etmektedir. Bu bağlamda sosyal medya kullanan ve kullanamayan ergenlerin sınıflandırılmasında ödül ve cezanın kritik bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Araştırmanın birinci aşamasında sosyal medya bağımlılığını etkileyen en önemli faktör olan olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar düzeyde katkı sağlamamaktadır. Ayrıca araştırmanın birinci aşamasında sosyal medya bağımlılığını manidar düzeyde etkilemeyen dürtü, sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada manidar düzeyde katkı sağlamaktadır.

Olumsuz değerlendirilme korkusu sosyal medya bağımlılığı açısından önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilebilir. Nitekim [Casale, Fioravanti, Flett ve Hewitt \(2014\)](#) olumsuz değerlendirilme korkusunun bireyin yüze yüze iletişimden ziyade online ortamlara yönelmesine neden olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde [Huan, Ang ve Chye \(2014\)](#) sosyal kaygılı bireylerin iletişim becerileri ve olumlu izlenim yaratma açısından yetersiz olduğunu belirtmektedir. [Huan ve arkadaşlarına \(2014\)](#) göre sosyal kaygılı birey gerçek kimliğin açıklanmasını gerektirmeyen ve olumsuz değerlendirilme korkusu açısından daha az riskli ortamlar olan online ortamlara yönelmektedir. Ayrıca online ortamlar sosyal kaygılı bireye, gerçek kimliğini ifşa etmeden “istediği kişi olma” imkanı sağlamaktadır. Bu durum bireyin sanal ortamlarda daha fazla vakit geçirmesine neden olmaktadır ([Savcı, 2017](#)). Bu bağlamda [Shepherd ve Edelmann \(2005\)](#) sosyal kaygılı bireylerin, güvenliğini korumanın bir aracı olarak online ortamları kullandıklarını belirtmektedir. Gerçek sosyal ortam ve durumlar sosyal kaygılı bireyler açısından korku ve kaçınma kaynağıdır. Nitekim sosyal kaygılı bireyler gerçek sosyal ortamlarda olumsuz değerlendirileceğine ilişkin korku ve kaygı yaşamaktadır ([La Greca & Lopez, 1998](#)). Dolayısıyla sosyal kaygılı bireyler olumsuz değerlendirilme korkusu ile başa çıkmak amacıyla kendilerini korumaya yönelik stratejiler geliştirmektedir. Bu bağlamda olumsuz değerlendirilme korkusu ile baş etmede gerçek sosyal ortamlardan kaçınma kendini korumaya yönelik bir strateji olarak değerlendirilmektedir ([Tillfors, Persson, Willén & Burk, 2012](#)). Olumsuz değerlendirilme korkusuna sahip bireylerin online ortamları kendilerini korumaya yönelik bir araç olarak kullandığı söylenebilir. Online ortamlar günlük işlevselliği bozacak düzeyde yoğun kullanıldığında bağımlılığa neden olmaktadır ([Griffiths, 2013](#)).

Sosyal medya bağımlılığının yordanmasında en güçlü etki olumsuz değerlendirilme korkusundan gelmektedir. Ancak olumsuz değerlendirilme korkusu sosyal medya

kullanan ve kullanmayan ergenlerin sınıflandırılmasına manidar katkı sağlamamaktadır. Araştırmannın bu bulgusu ilginç bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar olumsuz değerlendirilme korkusu sosyal medya bağımlılığı açısından bir risk faktörü olsa da sosyal medya kullanan ve kullanmayan bireyleri sınıflandırmamaktadır. Sosyal medya kullanan her ergenin yüksek düzeyde olumsuz değerlendirme korkusuna sahip olması beklenemez. Diğer bir ifadeyle sosyal medya kullanıyor olmak, olumsuz değerlendirme korkusu ile açıklanamaz. Ayrıca sosyal medya kullanmayan ergenlerin olumsuz değerlendirilme korkusuna sahip olmadığı da beklenemez. Bu bağlamda olumsuz değerlendirilme korkusunun hem sosyal medya kullanan hem de kullanmayan grupta benzer düzeyde olması iki gruptaki bireylerin sınıflandırılmasına katkı sağlamaz. Dolayısıyla olumsuz değerlendirilme korkusunun sosyal medya kullanma/kullanmamadan ziyade sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisinin dikkate alınması daha anlamlı olabilir. Nitekim olumsuz değerlendirilme korkusu bir bozukluk olan teknolojik bağımlılıkları arttırmaktadır (Savcı, 2017; Savcı & Aysan, 2017b).

Bu araştırmada sosyal medya bağımlılığını etkileyen en önemli ikinci değişken yalnızlıktır. Bu bağlamda yalnızlığın sosyal medya bağımlılığı açısından önemli bir risk faktörü olduğu söylenebilir. Literatürde sosyal medya bağımlılığının yalnızlık ile ilişkisi çok boyutlu bir şekilde tartışılmaktadır. Kimi araştırmacılar yalnızlığın sosyal medya bağımlılığı açısından bir risk faktörü olduğunu (Yu ve ark., 2016), kimi araştırmacılar sosyal medya bağımlılığının yalnızlık açısından bir risk faktörü olduğunu (Savcı & Aysan, 2017a), kimi araştırmacılar sosyal medya bağımlılığının yalnızlıkla ilişkili olmadığını (Baker & Oswald, 2010) ve kimi araştırmacılar da sosyal medya kullanımının yalnızlığı azalttığını (Jin & Park, 2013) vurgulamaktadır. Sosyal medya, gerçek sosyal ortamlara alternatif bir sosyalleşme ortamı olarak işlev görmektedir. Gerçek sosyal ortamlarda yalnızlık hisseden bireyler, bununla başa çıkmak amacıyla online ortamlara yönelmektedir (Teppers ve ark., 2014). Online ortamlar günlük işlevselliği bozacak düzeyde kullanıldığında bağımlılığa neden olmaktadır (Griffiths, 2013).

Sosyal medya bağımlılığının yalnızlıkla ilişkisi sosyal medya bağımlılığını değerlendirmek amacıyla kullanılan kriterlerle de açıklanabilir. Bu bağlamda sosyal medya bağımlılığını değerlendirmek amacıyla Griffiths (2013) ve van den Eijnden ve arkadaşları (2016) “aşırı sosyal medya kullanımı ile sosyal ilişkilerin bozulması ilişkisine” vurgu yapmaktadır. Diğer bir ifadeyle aşırı sosyal medya kullanımı kişilerarası ilişkilerde çatışma ile ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda kişilerarası ilişkilerinde çatışma yaşayan ve çatışmadan kaçınan ergenler yalnızlaşmaktadır (Johnson, Lavoie, Spenceri & Mahoney-Wernli, 2001). Dolayısıyla sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık ilişkisi “çatışma” üzerinden açıklanabilir.

Bu araştırmada yalnızlığın sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri öngörmede önemli bir değişken olduğu saptanmıştır. Online ortamlar gerçek

sosyal ortamlara alternatif sosyalleşme ortamlarıdır. Bu bağlamda Ögel (2014) online ortamların gerçek ortam sosyalliğini bozduğunu ve alternatif olarak farklı ve yeni bir sosyalleşme olan sanal sosyalliği ortaya çıkardığını vurgulamaktadır. Bu yeni alternatifin yalnız bireyler üzerindeki etkisine ilişkin gerçekleştirilen araştırmalarda, yalnız bireylerin online ortamları daha yoğun kullanma eğiliminde olduğu saptanmıştır (Leung, 2011). Yalnız bireyler online ortamları yoğun bir şekilde kullandıklarında gerçek sosyal ilişkileri zayıflamaktadır (Ranaeiy, Taghavi & Goodarzi, 2015). Dolayısıyla burada bir kısır döngü olduğu söylenebilir. Nitekim birey yalnızlık duygusuyla baş etmek amacıyla online ortamları yoğun bir şekilde kullandığı sürece gerçek sosyal ilişkileri zayıflamaktadır. Sosyal medya kullanan ergenlerin de benzer bir ikilem yaşadığı söylenebilir. Ergenlik dönemi bireyin ebeveynlerinden ziyade akran grupları ile etkileşime geçtiği bir dönemdir (Santrock, 2014). Bu dönemde ergen gerçek sosyal ortamlarda kuramadığı akran ilişkilerini online ortamlarda arayabilir (Teppers ve ark., 2014). Dolayısıyla ergen, akranları ile birlikte olmak amacıyla online ortamları daha sık kullanmaktadır. Nitekim Gross (2004) ergenlerin interneti çoğunlukla yakın arkadaşlarıyla iletişim kurmak amacıyla kullandığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Subrahmanyam ve Lin (2007) online ortamların ergenin akranları bulunduğu bir ortam olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda ergenlerin yalnızlıktan kaynaklanan bir eksikliği online ortamlarda gidermeye çalıştığı söylenebilir. Ancak online ortamların yoğun kullanımı ergenin gerçek kişilerarası ilişkilerini olumsuz bir şekilde etkilemektedir (van den Eijnden ve ark., 2016). Diğer bir ifadeyle gerçek sosyal ortam yalnızlığı ergenlerin online ortamları daha sık kullanmasına neden olmaktadır. Online ortamların yoğun kullanımı ergenleri gerçek sosyal ortamlarda yalnızlaştırmaktadır.

Bu araştırmada kişilerarası yetkinliğin hem sosyal medya bağımlılığına hem de sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri öngörmeye önemli katkılar sağladığı saptanmıştır. Kişilerarası yetkinlik sosyal medya bağımlılığını pozitif yönde etkilemekte ve sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada sosyal medya kullanan ergenlerin lehine katkı sağlamaktadır. İstenen bir durum olan kişilerarası yetkinlik, istenmeyen bir durum olan sosyal medya bağımlılığına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu bulgu ilginç bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak sosyal medya kullanan ergenlerin sosyal beceri profilleri incelendiğinde, düşük düzeyde sosyal becerilere sahip ergenlerin sosyal medyayı bir başa çıkma ve sosyal becerileri öğrenme aracı olarak kullandığı vurgulanmaktadır (Mills, 2016; Tsitsika ve ark., 2014). Benzer şekilde Caplan (2005) kendini sunma becerileri (öz-sunum) düşük bireylerin gerçek sosyal etkileşimler yerine online sosyal etkileşimleri tercih ettiğini belirtmektedir. Caplan'a (2005) göre öz-sunum beceri yetersizliği online ortamların bir telafi aracı olarak kullanılmasına neden olabilir. Ayrıca Fioravanti, Dettore ve Casale (2012) sosyal beceri eksikliği yaşayan ergenlerin gerçek sosyal ortamlara uyum sağlamada zorlandıklarından dolayı online ortamlarda etkileşimde bulunma

eğiliminde olduğunu belirtmektedir. Fioravanti ve arkadaşlarına (2012) göre ergenlerde sosyal beceri eksikliği sosyal uyum problemlerine, sosyal uyum problemleri ise online ortamlarda daha fazla vakit geçirmeye neden olmaktadır. Her ne kadar sosyal medya kullanımı kişilerarası yetkinlik açısından pozitif sonuçlar üretse de, sosyal medyanın yoğun kullanımı bağımlılığa neden olmaktadır (Griffiths, 2013).

Bu araştırmada ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığının yordanmasına ve sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenlerin sınıflandırılmasına kritik katkılar sağladığı görülmüştür. Buna göre davranışsal inhibisyon ve ödüle duyarlılık sosyal medya bağımlılığını arttırmakta; ödüle duyarlılık, davranışsal inhibisyon ve dürtü sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenlerin sınıflandırılmasında sosyal medya kullanan ergenlerin lehine katkı sağlamaktadır. Sosyal medya, sağladığı doğrudan ve dolaylı sosyal ödüller aracılığıyla bireyin ödüle duyarlılık geliştirmesine neden olmaktadır. Sosyal medyadaki sosyal ödüller doğrudan bireyin kendisine gelen pozitif dönütler olabileceği gibi, bireyin başkalarına gelen pozitif dönütleri gözlemlemesi şeklinde de olabilir (Meshi ve ark., 2013). Bu bağlamda Ryan ve Xenos (2011) sosyal ödüllere duyarlı bireylerin sosyal medya kullanmaya daha yatkın olduğunu vurgulamaktadır. Sosyal medyada arkadaş/takipçi sayısı, gelen beğeniler, paylaşımlara yapılan pozitif yorumlar, kişisel sayfalara yazılan övgüler, özel günler için gelen mesajlar, duygu ve düşüncelerini paylaşma ve özel hayatına ilişkin görüntü ve video paylaşımları birer sosyal ödül olabilir. Bu sosyal ödüller bireyin itibar ve ününü artırmaktadır. Online ortamlarda itibar ve ün sağlama çabaları diğer bir ifadeyle sosyal ödül arama uğraşı bireyin ödüle duyarlılığını artırmaktadır (Kim ve ark., 2014; Meshi ve ark., 2013).

Davranışsal inhibisyon, ceza olasılığı söz konusu olduğunda kaçınma davranışlarını düzenlemektedir. Davranışsal inhibisyon, birey açısından acı verici veya olumsuz bir yaşam olayına neden olabilecek davranışları engelleyici işlevlere sahiptir. Yüksek düzeyde davranışsal inhibisyon negatif duygulanım üretmektedir (Gray, 1987, 1990). Bu bağlamda davranışsal inhibisyon ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisi “negatif duygulanım” üzerinden açıklanabilir. İnternetin problemlerden kaçmak veya olumsuz duygulardan (örn. çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı) uzaklaşmak amacıyla kullanılması ve internet kullanımının azaltılması ya da tamamen kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük ya da kızgınlık gibi negatif duygulanım hissedilmesi, internet bağımlılığını tanılamada kullanılan kriterlerdir (Young, 1998). Bu iki kriterde bir kısır döngüden bahsedilebilir. Nitekim bireyin negatif duygulanımı internet kullanmasına neden olmaktadır. Birey internet kullanmadığında negatif duygulanım artmaktadır. Benzer bir kısır döngü sosyal medya bağımlılığı için vurgulanmaktadır. van den Eijnden ve arkadaşlarına (2016) göre ergenler sosyal medyayı olumsuz duygulardan kaçmak amacıyla kullanmaktadır. Ayrıca ergenler sosyal medya kullanmadığında kendilerini kötü hissetmektedir. Dolayısıyla yüksek

düzye de davranışsal inhibisyonun online bağımlılıklar açısından bir risk faktörü olduğu söylenebilir (Kim ve ark., 2016; Li ve ark., 2016). Nitekim davranışsal inhibisyon cezadan kaçınma sistemidir ve davranışsal inhibisyon arttıkça negatif duygulanım artmaktadır. Negatif duygulanım da online bağımlılıklar açısından bir risk faktörüdür (Savci ve ark., 2017).

Dürtüsellik sosyal medya bağımlılığı açısından bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Wu, Cheung, Ku & Hung, 2013; Savci ve ark., 2017). Bu araştırmada dürtüsellığın sosyal medya bağımlılığını etkilemediği görülmüştür. Ancak dürtüsellik sosyal medya kullanan ve kullanmayan ergenleri sınıflandırmada sosyal medya kullanan ergenlerin lehine katkı sağlamaktadır. Araştırmanın bu iki sonucu birlikte değerlendirildiğinde, dürtüsellığın sosyal medya kullanımına neden olduğu ancak bağımlılığın meydana gelmesini etkilemediği söylenebilir. Dürtüsellik, bireyleri internet ve türevlerini kullanmaya karşı daha kırılğan bir duruma getirmektedir (Meerkerk, van den Eijnden, Franken & Garretsen 2010). Benzer şekilde Savci ve Aysan (2016a), dürtüsellığın sosyal medya kullanmayı arttırdığını saptamıştır. Dürtüsellik riskli maddelerin kullanılması açısından bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Bechara, 2005). Bu bağlamda sosyal medya, aşırı ve işlevselliği bozacak düzeyde kullanıldığında riskli bir davranış olmaktadır (Griffiths, 2013).

Bu araştırma klinik olmayan bir örnekleme de gerçekleştirilmesi, örneklemin belirlenmesinde uygun örnekleme yönteminin kullanılmış olması ve kendini bildirim türünde ölçeklerin kullanılması açısından birtakım sınırlılıklara sahiptir. Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar boylamsal, nitel ve meta analitik araştırmalarla desteklenebilir. Ayrıca bu araştırma klinik bir örnekleme de gerçekleştirilebilir. Son olarak bu araştırmanın sonuçlarının, araştırmanın gerçekleştirildiği Siverek ilçe merkezine ilişkin sosyokültürel özelliklerle birlikte değerlendirilmesi daha sağlıklı yorumların yapılmasını sağlayabilir. Ancak bu araştırmada böylesi bir değerlendirme gerçekleştirilmemiştir. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir.

Extended Abstract

#Interpersonal Competence, Loneliness, Fear of Negative Evaluation, and Reward and Punishment as Predictors of Social Media Addiction and Their Accuracy in Classifying Adolescent Social Media Users and Non-Users*

Mustafa Savcı¹
Firat University

Ferda Aysan²
Dokuz Eylül University

Abstract

This research investigates whether or not interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment predict social media addiction and the level of accuracy at which adolescent social media users and non-users are classified. For this general purpose, the research examines these variables' impact on social media addiction in the first stage. The second stage examines the accuracy with which these variables classify adolescent social-media users and non-users. The first phase of the research has been performed over 282 adolescents (123 girls and 159 boys) who have at least one social media account and have used social media for the last year. The second stage of the research has been conducted over 144 adolescent social media non-users (64 girls and 80 boys) in addition to the 282 adolescents from the first phase. Data from the study has been collected using the Social Media Disorder Scale, Interpersonal Competence Scale, Social Anxiety for Adolescents Scale, UCLA Loneliness Scale-Short Form, Behavioral Inhibition System/Behavioral Activation System Scales, and a personal information form. According to the results from the first phase of the research, interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment are found to predict social media addiction at a meaningful level. According to the results from the second phase of the research, interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment correctly classified 74% of adolescent social media users and non-users. These results show interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment to affect social media addiction and social media use/non-use.

Keywords

Social media addiction • Interpersonal competence • Loneliness • Fear of being negatively evaluated • Reward • Punishment

* This is an extended abstract of the paper entitled “#Kişilerarası Yetkinlik, Yalnızlık, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Ödül ve Cezanın Sosyal Medya Bağımlılığını Yordama ve Sosyal Medya Kullanan- Kullanmayan Ergenleri Doğru Sınıflandırma Düzeyi” published in *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*.

Manuscript Received: October 7, 2017 / **Accepted:** January 24, 2018 / **OnlineFirst:** April 30, 2018.

1 **Correspondence to:** Mustafa Savcı (PhD), Department of Guidance and Psychological Counseling, Firat University, Elazığ Turkey. Email: msavci@firat.edu.tr & mustafasavci045@hotmail.com

2 Department of Guidance and Psychological Counseling, Dokuz Eylül University, İzmir Turkey. Email: aysanferda@gmail.com

To cite this article: Savcı, M., & Aysan, F. (2018). #Interpersonal competence, loneliness, fear of being negatively assessed, and rewards and punishments as predictors of social media addiction and their accuracy in classifying adolescent social media users and non-users. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.3.0032>

As of 2017, more than half the world's population has used the Internet. The use of internet derivatives like social media along with the widespread use of the Internet has increased. As a matter of fact, 2.7 billion people worldwide have been actively using social media since 2017. The values in Turkey related to Internet and social media usage is greater than world usage in general. Approximately 8 out of 10 individuals use the Internet in Turkey, and social media takes first place among the reasons for using the Internet. Since 2017, social media use in Turkey has exceeded half the population, and daily social media usage time is 3 hours 1 minute (Kemp, 2017; Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK, Turkish Statistical Institute], 2017; Worldometers, 2017). When Internet use and its derivatives reach a level that disrupts daily functionality, it causes addiction (Griffiths, 2013; Kuss & Griffiths, 2011a).

Internet addiction is not classified as a disorder in DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th ed., American Psychiatric Association (APA), 2013). However, 9-point diagnostic criteria have been proposed for Internet game-playing disorders in Chapter 3 of DSM-5. Although Internet addiction has not been formally classified as a disorder, internet addiction has been emphasized as a behavioral addiction in the literature (Griffiths, 1996; Young, 1998). Internet addiction, regardless of the type of application or activity that causes the addiction, offers a general and inclusive perspective. Therefore, Internet addiction forms the main framework of other Internet-related disorders. In this context, social media addiction is evaluated as a disorder whose active substance is "The Internet" (Savci & Aysan, 2017a). In this context, Griffiths and Szabo (2013) emphasized that activities performed on the Internet can also be a source of addiction. Knowing addiction is being developed towards which Internet application or activity can contribute to prevention and intervention studies (Savci & Aysan, 2017a).

Social media addiction is not classified as a disorder in DSM-5. Therefore, different evaluations have been made in terms of the definition and diagnosis of social media addiction. In other words, no consensus has been achieved related to the definition and diagnosis criteria of Internet addiction in the literature. However, in evaluating the definition and diagnostic criteria of social media addiction in the literature, the diagnostic criteria suggested for Internet gaming disorder have been benefitted from (van den Eijnden, Lemmens, & Valkenburg, 2016). Social media addiction can be defined as the excessive use of social media, an increase over time in the desire to use social media, excessive social media use causing activities to be neglected and harming personal relationships, using social media to escape from daily life stress and negative emotions, experiencing problems in reducing or stopping social media use, becoming tense and irritable when social media cannot be used, and lying about the duration of social media use (Griffiths, 2013; Griffiths, Kuss, & Demetrovics, 2014; Kuss & Griffiths, 2011a; Kuss & Griffiths, 2011b; van den Eijnden et al., 2016).

In studies, social media addiction has been determined related to factors like social connectedness (Savci & Aysan, 2017a), psychopathology (Demir & Kutlu, 2016; Hormes, Kearns, & Timko, 2014; Meena, Soni, Jain, & Paliwal, 2015; Pantic et al., 2012; Woods & Scott, 2016), personality characteristics (Andreassen, Pallesen, & Griffiths, 2016; Wang, Ho, Chan, & Tse, 2015), academic problems (Demir & Kutlu, 2017; Kirschner & Karpinski, 2010), anatomy of the brain (He et al., 2017), and sleep (Woods & Scott, 2016). Additionally, social media use has been related with interpersonal competence (Bonetti, Campbell, & Gilmore, 2010; Turel & Serenko, 2012), loneliness (Savci & Aysan, 2016a; Yu, Wu, & Pesigan, 2016), fear of negative evaluation (Bonetti et al., 2010; Yen et al., 2012), and reward and punishment (Fareri & Delgado, 2014; He et al., 2017; Meshi, Morawetz, & Heekeren, 2013). In this context, social media addiction can be said to have a broad etiological spectrum. However, some factors are more critical in the sense of social media addiction. This study evaluates social media addiction from the perspectives of interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment. In fact, when social media addiction has been explained in the literature, these constructs are assessed as critical variables (Bonetti et al., 2010; Fareri & Delgado, 2014; Yen et al., 2012; Yu et al., 2016).

Digital technologies in Turkey and the world have also increased addictions related with digital technologies. As a matter of fact, internet addiction was considered as an addiction at the conceptual level in the literature nearly 20 years ago (Young, 1998). Today, however, every innovation in digital technology is accompanied by an addicted group of people. These days a large number of addictions have been conceptualized, like social media addiction, Internet gaming disorder, smartphone addiction, online shopping addiction, online pornography addiction, and online sex addiction. Therefore, the relationship of new addiction research areas to digital technology is mainly on being addicted to social media. Research in this field is thought to contribute to understanding addiction and identifying the risk and prevention factors, as well as to intervention/prevention studies made on these addictions. In this context, the results of this research should be noted in technology addiction prevention and intervention studies that are mainly about being addicted to social media.

Method

Research Group

This research has been performed on 426 adolescents: 282 who have used social media for one year and have at least one social media account and 144 who do not use social media. The group using social media is formed of 43.6% girls and 56.4% boys, and the group not using social media is 44.4% girls and 55.6% boys. The ages of both the social media users and non-users vary from 14 to 19. Adolescents from each grade (9th thru 12th) participated in each of the two groups. The average daily Internet-

use duration was determined as 2.54 hours for the social media user group and as .20 hours (12 min) for the social media non-user group. For the social media users group, the average daily social media usage duration was determined as 2 hours; number of friends/followers, 349; number of social media accounts, 2.7; length of time using social media, 3.2 years; and daily number of times checking social media accounts, 4.4.

Data Collection Tools

#Social Media Disorder Scale (#SMDS). #SMDS, developed by van den Eijnden et al. (2016) and adapted to Turkish by Savci, Ercengiz, and Aysan (2017), is a Likert-type scale consisting of one dimension and 9 items. As a result of explanatory factor analysis (EFA), the #SMDS was found to have a single-factor structure explaining 47.88% of the total variance. This one-factor structure was tested using confirmatory factor analysis (CFA) on two separate samples. As a result of the analysis, the social media disorder model was seen to have good compliance values in each of the two samples (Sample 1: $\chi^2 = 39.237$; $df = 27$; $\chi^2 / df = 1.453$; $RMSEA = .055$; $GFI = .95$; $AGFI = .91$; $CFI = .97$; $IFI = .97$; $TLI [NNFI] = .96$; and Sample 2: $\chi^2 = 50.725$; $df = 26$; $\chi^2 / df = 1.951$; $RMSEA = .072$; $GFI = .94$; $AGFI = .90$; $CFI = .94$; $IFI = .94$; $TLI [NNFI] = .92$). According to the analysis results concerning the #SMDS's criterion-related validity, social media usage duration, number of social media accounts, negative affect, and impulsivity are positively related, and self-discipline, social commitment, and positive affect are negatively related. #SMDS's reliability was examined using the test-retest method and Cronbach's alpha internal consistency reliability coefficient on three different samples. The #SMDS's Cronbach alpha coefficients were determined to be .83, .86, and .86, and the three-week test-retest correlation to be .805. The scale has no reverse scoring, and high scores indicate an increased risk of social media disorder/addiction (Savci et al., 2017).

Interpersonal Competence Questionnaire-Short Form (ICQ). The ICQ, developed by Buhrmester, Furman, Wittenberg, and Reis (1988) and adapted to Turkish by Şahin and Gizir (2013), is scored as a 5-point Likert-type scale formed of 25 items. As a result of EFA, the Turkish form of the ICQ shows it to consist of 5 factors that explain a total variance of 57.15%. The ICQ's 5-factor structure was tested using CFA. As a result of CFA, the ICQ model is seen to have acceptable compliance values ($\chi^2_{(249)} = 441.40$; $\chi^2 / df = 1.77$; $RMSEA = .036$; $SRMR = .049$; $GFI = .94$; $AGFI = .93$; $CFI = .96$).

Social Anxiety Scale for Adolescents (SAS-A). SAS-A, developed by La Greca and Lopez (1998) and adapted to Turkish by Aydın and Tekinsav-Sütçü (2007), consists of 22 items, four of which are filler items. The EFA results performed by Aydın and Tekinsav-Sütçü (2007) determined the SAS-A to consist of three factors that explain 48% of the total variance. SAS-A's reliability was examined using the internal consistency and split testing methods. SAS-A's Cronbach alpha internal

consistency coefficient was determined as .88 and the split-test reliability coefficient as .85 (Aydin & Tekinsav-Sütçü, 2007). In this study, the scale's 7-item sub-scale of fear of being negatively evaluated has been used.

UCLA Loneliness Scale-Short Form (ULS-8). Developed by Hays and DiMatteo (1987) and adapted to Turkish by Yildiz and Duy (2014), the ULS-8 consists of one dimension and 7 items. As a result of the EFA, the scale items are seen to be gathered under a single dimension. Afterwards, this one-dimensional structure was tested using CFA. As a result of CFA, the ULS-8 has been seen to provide good adaptation into Turkish culture ($\chi^2 = 27.12$; $df = 14$; $\chi^2 / df = 1.94$; $RMSEA = .06$; $RMR = .03$; $SRMR = .04$; $GFI = .97$; $AGFI = .95$; $CFI = .98$; $NFI = .96$; $NNFI = .97$). Receiving a high score on the scale indicates a high level of loneliness (Yildiz & Duy, 2014).

Behavioral Inhibition System/Behavioral Activation System Scales (BIS/BAS Scales). Reward and punishment have been measured in this study using the BIS/BAS Scales. Developed by Carver and White (1994) and adapted to Turkish by Şişman (2012), the BIS/BAS Scales consist of 24 items, four of which are filler items. As a result of EFA, the BIS/BAS Scales are seen to consist of four sub-dimensions: behavioral inhibition, fun seeking, reward responsiveness, and drive. The BIS/BAS Scales' Cronbach alpha reliability coefficients have been determined as .69 for behavioral inhibition, .57 for reward responsiveness, .63 for fun seeking, and .69 for drive. The BIS/BAS Scales' criterion validity was examined through the search for entertainment and impulse. As a result of the analysis, the BIS/BAS Scale was seen related in the expected direction through these structures.

Data Analysis

Statistical analyses in this research have been carried out in two stages. The first stage investigates the relationship of social media addiction in adolescents who have used social media for a year and who have at least one social media account with interpersonal competence, loneliness, fear of being negatively evaluated, and rewards and punishments using the Pearson product-moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The second stage investigates the level of accuracy with which interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment classify adolescent social media users and non-users through logistic regression analysis.

Findings

To What Measure Do Interpersonal Competence, Loneliness, Fear of Negative Evaluation, and Reward and Punishment Predict Social Media Addiction?

This section first examines the relationship of the variables regarding social media use with social media addiction. The variables related to social media use were seen to

not show normal distribution, and the Spearman correlation analysis, a non-parametric statistical test, was used for relating the variables regarding social media use with social media addiction. In the analysis results, social media addiction is seen related with duration of daily social media use ($r = .47$), number of friends/followers ($r = .42$), and frequency of daily checks ($r = .38$) at a moderate level in a meaningful positive direction, and with number of daily shares ($r = .29$), number of social media accounts ($r = .26$), and duration of social media use (in years; $r = .25$) at a low level in a meaningful and positive direction. The regression model formed for the purpose of predicting social media addiction has not been included as the variables related to social media use do not show normal distribution and have a high level of inter-correlation.

In the analyses related to whether or not interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, and reward and punishment, firstly the relationship of these variables to social media addiction was investigated. Likewise, correlational analysis has been regarded as a prerequisite for regression analysis. Pearson’s product-moment correlation analysis was performed on the relationship of social media addiction with these variables. In the analysis results, social media addiction was determined to be related in a positive and meaningful direction with interpersonal competence ($r = .17$), loneliness ($r = .38$), fear of negative evaluation ($r = .44$), behavioral inhibition, ($r = .26$), and reward responsiveness ($r = .29$). Additionally, the relationships of drive ($r = .05$) and fun seeking ($r = .03$) with social media addiction were not determined to be at a meaningful level. The variables that were at a meaningful level with social media addiction in the results of the correlational analysis were included in the multiple regression analysis. Variables that were not significant at a meaningful level with social media addiction were not included in the multiple regression analysis. In other words, interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, behavioral inhibition, and reward responsiveness have each been included as predictive variables in the multiple regression analysis performed for predicting social media addiction. Likewise, when analyzing the correlation values related to these variables, they were seen appropriate for multiple regression analysis because they did not cause

Table 1
Findings Related to Predicting Social Media Addiction

Predicted Variable	Predictor Variables	B	Standard Error	B	T	p
Social Media Addiction	Constant	-1.088	2.105		-5.17	.605
	Interpersonal Competence	.069	.019	.184	3.585	.000
	Loneliness	.279	.071	.221	3.939	.000
	Fear of Negative Evaluation	.300	.053	.313	5.616	.000
	Behavioral Inhibition	.278	.119	.144	2.345	.020
	Reward Responsiveness	.226	.102	.139	2.213	.028

$R = .57, R^2 = .33$

Adj. $R^2 = .32, F_{(5, 276)} = 26.911, p < .001.$

multicollinearity problem. Only drive and fun seeking have not been included in the analysis. The ENTER method was used in the multiple regression analysis. The analysis results related to predicting social media addiction are given in Table 1.

According to the multiple regression analysis results given in Table 1, interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, behavioral inhibition, and reward responsiveness predict social media addiction at a 33% level of significance ($R^2 = .33, p < .001; F_{(5, 276)} = 26.911, p < .001$). When analyzing social media addiction, the strongest contribution is seen from fear of negative evaluation. Respectively following fear of negative evaluation are loneliness, interpersonal competence, behavioral inhibition, and reward responsiveness. All of these predictive variables positively predict social media addiction.

With Which Degree of Accuracy Do Interpersonal Competence, Loneliness, Fear of Negative Evaluation, Reward, and Punishment Classify Adolescent Social-Media Users and Non-Users?

The degree of accuracy with which the variables of addiction classify adolescent social-media users/non-users has been analyzed using logistic regression analysis. Firstly, adolescent social-media users were coded as “1” and non-users as “0”. Afterwards, analysis was performed using the ENTER method. The -2log likelihood (-2LL) was examined first. The -2LL value is an index of model fit, and the maximum likelihood estimation shows how well it complies. A -2LL value of “0” indicates perfect fit. In other words, the probability is “1” in such a case. Two values are calculated related to -2LL in logistic regression analysis. The first of these values belongs to the baseline model. This value relates to the model that contains only constants. The second value of -2LL belongs to the result model (the one formed by modeling the predictive variables). By comparing these two -2LL values, progress in the source model can be evaluated from the predictive variables (Çokluk et al., 2012). The -2LL value in the initial model in this research has been calculated as 545.041.

In logistic regression analysis, all tested subjects are classified in whichever category has more test subjects. In this situation, analysis classifies the test subjects using an arbitrary classification (Çokluk et al., 2012; Field, 2005). In the basic model of this research, all participants have been classified in the social media user group using a classification percentage of 66.2%. This percentage is recalculated by entering the predictor variables into the model and provides information related to the extent to which the predictor variables classify the predicted variable. The variables included in the initial model have been presented in Table 2.

Table 2
Variables Included in the Initial Model's Equation

Step 0	β	Standard Error	Wald	df	p	Exp (β)
Constant	.672	.102	43.059	1	.000	1.958

The Exp(β) has been included in the initial model together with the constant term, its standard error, and the Wald statistic, its degree of freedom, and level of significance. Whether or not the variables included in the initial model provide a significant contribution to it can be investigated using the chi-square statistic (c^2_{bo}). The predictor variables that will be added to the calculated chi-square model (c^2_{bo}) in the initial model of logistic regression analysis explains the variables' effect on the model's predictive power. The significance of the calculated chi-square ($p < .05$) shows that adding the predictive variables to the model increases their predictive strength (Çokluk et al., 2012). In this research, the chi-square (c^2_{bo}) was determined as 77.983 ($p = .000$). This finding shows the predictive variables will improve the model's predictive strength by being added to the model. Variables included in the initial model's equation have been presented in Table 3.

Table 3
Variables Included in the Initial Model's Equation

		Score	df	p
Step 0	Interpersonal Competence	10.042	1	.002
	Loneliness	26.209	1	.000
	Fear of Negative Evaluation	10.217	1	.001
	Behavioral Inhibition	6.838	1	.009
	Drive	4.919	1	.027
	Fun Seeking	1.898	1	.168
	Reward Responsiveness	6.404	1	.011
Error Chi-Square Statistic (c^2_{bo})		77.983	7	.000

The score values given in Table 3 and the p values related to this value show whether or not the predictive variables provide a significant contribution to the model. In the case of the c^2_{bo} statistic being significant, c^2_{bo} shows all the variables included in the model that provide a contribution (Çokluk et al., 2012; Field, 2005). When analyzing the p values belonging to the c^2_{bo} statistic, the variables of interpersonal competence, loneliness, fear of negative evaluation, behavioral inhibition, drive, fun seeking, and reward responsiveness are seen to contribute significantly to the model ($p = .000$). The score values provide information about the predictor variables' contribution to the model. According to this, the greatest contributor to the model is loneliness, followed respectively by fear of negative evaluation, interpersonal competence, behavioral inhibition, reward responsiveness, and drive.

Up to this stage, analyses have been addressed related only to the fixed terms that have been included in the initial model. In the subsequent analyses, findings

have been provided from the resulting model formed from the predictive variables included in the model. Firstly, conclusions from the omnibus test are examined in the result model. The omnibus test calculates the chi-square value in terms of the model, step, and block. The chi-square calculated for the model provides information about the difference between the result model and initial model, and the significance of the chi-square shows the effect of the predictor variables in the result model on classifying the predicted variables. The chi-square values for the model, step, and block in this research have been determined as 86.060 ($p = .000$).

The $-2LL$ value, calculated as 545.041 in the initial model, has been calculated as 458.980 in the result model. The $-2LL$ difference between the initial model and the result model has been calculated as $545.041 - 458.980 = 86.061$. The difference being significant shows the predictor variables included in the result model increase the model's predictive strength. The Cox and Snell R^2 value related to the result model has been calculated as .18. This finding shows that when the predictor variables are included in the model, 18% of the predicted variable (social media addiction) is explained.

The Hosmer and Lemeshow Test (which assesses the consistency of the logistic regression model as a whole) being insignificant ($p > .05$) shows the model has acceptable consistency. Cases where the test result is significant ($p < .05$) signify the model to not show consistency through the research data. The chi-square value related to the Hosmer and Lemeshow test in this research was identified as 15.340 ($p > .05$). The model has good compliance according to this. Findings related to the classification obtained in the results of the logistic regression model have been presented in Table 4.

Table 4
Findings Related to Classification

Observed Situation		Expected		Percentage of Correct Classification
		Social Media Non-User	Social Media User	
Step 1	Social Media Non-Users	67	77	46.5
	Social Media Users	32	250	88.3
Total Percentage of Correct Classifications				74.4

As seen in Table 4, 67 of the 144 adolescent social media non-users were correctly classified and 77 incorrectly. Adolescents who do not use social media were correctly classified at a percentage of 46.5%. Of the 282 adolescent social media users, 250 were correctly classified and 32 were misclassified. Adolescents who use social media were correctly classified at a percentage of 88.3%. In the result model, adolescent social media users and non-users were classified correctly at a percentage of 74.4%.

One of the analyses that test the significance of logistic regression models is the Wald statistic, similar to the t -test in linear regression. In the Wald statistic, the Beta coefficient

is calculated for each predictor variable, and p values are calculated related to whether or not this coefficient is significant (Çokluk et al., 2012). The Wald statistic and findings related to coefficient estimates for the result model are presented in Table 5.

Table 5
Coefficient Estimates of the Variables Related to the Result Model

	β	Standard Error	Wald	df	p	Exp(β)
Step 1						
Interpersonal Competence	.021	.007	9.490	1	.002	1.021
Loneliness	.142	.036	16.044	1	.000	1.153
Fear of Negative Evaluation	-.005	.022	.062	1	.804	.995
Behavioral Inhibition	-.220	.046	23.395	1	.000	.802
Drive	-.138	.048	8.372	1	.004	.871
Fun Seeking	-.080	.052	2.329	1	.127	.923
Reward Responsiveness	.256	.050	26.192	1	.000	1.292
Constant	.397	.888	.199	1	.655	1.487

As seen in Table 6, a unit increase in the predictive variable of reward responsiveness causes a 29.2% increase ($|1-1.292| \cdot 100$) in the odds of using social media (social media users have been coded as “1”), a unit increase in the variable of loneliness causes a 15.3% increase ($|1-1.153| \cdot 100$) in the odds of using social media, a unit increase in the predictive variable of interpersonal competence causes a 2.1% increase ($|1-1.021| \cdot 100$) in the odds of using social media, a unit increase in the predictive variable of drive causes a 12.9% increase ($|1-0.871| \cdot 100$), and a unit increase in the predictive variable of behavioral inhibition causes a 19.8% increase in the odds of using social media ($|1-0.802| \cdot 100$). These findings show the predictive variables of reward responsiveness, loneliness, interpersonal competence, drive, and behavioral inhibition to contribute significantly in classifying adolescent social media users and non-users.

Results, Discussion, and Suggestions

Social media addiction is positively related to all the variables on social media usage (social media usage time [daily], internet usage time [daily], number of social media friends/followers, frequency of checking social media accounts [daily], number of shares on social media [daily], number of social media accounts, and duration of social media use [years], respectively). When analyzing the criteria used in evaluating social media addiction, the overuse of social media appears as an important factor (Griffiths, 2013; van den Eijnden et al., 2016). Therefore, these variables related to social media usage can be associated with the amount of usage.

Fear of negative evaluation has been assessable as a significant risk factor in terms of social media addiction. Likewise, Casale, Fioravanti, Flett, and Hewitt (2014) have emphasized that being scared of being negatively evaluated causes individuals to turn to online environments as opposed to face-to-face communication. Similarly, Huan,

Ang, & Chye (2014) indicated that individuals with social anxiety have insufficient communication skills in terms of creating a positive impression. According to Huan et al. (2014), Socially anxious individuals are oriented towards online environments where disclosing one's real identity is not necessary, where the environment is less risky in terms of being negatively evaluated. Additionally, online environments provide socially anxious individuals with the opportunity to "be who they want" without disclosing their true identity. This situation causes individuals to spend more time in virtual environments (Savci, 2017). The strongest effect on predicting social media addiction comes from the fear of negative evaluation. However, the fear of negative evaluation does not contribute to identifying adolescent social media users and non-users. This research finding has been assessable as an interesting result. Although fear of negative evaluation is a risk factor in terms of social media addiction, it does not classify social media using and non-using individuals. One cannot expect all adolescents who use social media to have a high degree of fear of negative evaluation. In other words, being a social media user cannot be explained through the fear of negative evaluation. In this context, the fear of negative evaluation being at a similar level in both the social media user group and the non-user group does not contribute to classifying individuals in the two groups. Consequently, considering the relationship of fear of negative evaluation with social media addiction rather than social media user/non-users may be more meaningful. In fact, the fear of negative evaluation increases technology addictions, which is a disorder (Savci, 2017; Savci & Aysan 2017b).

The second most important variable affecting social media addiction in this study is loneliness. In this context, loneliness can be said to be an important risk factor in terms of social media addiction. The relationship of social media addiction with loneliness has been discussed multi-dimensionally in the literature. Some researchers have highlighted loneliness to be a risk factor in terms of social media addiction (Yu et al., 2016), some researchers have highlighted social media addiction as a risk factor in terms of loneliness (Savci & Aysan, 2017a), some researchers have emphasized social media addiction to not be related with loneliness (Baker & Oswald, 2010), and some researchers have emphasized social media usage to lessen loneliness (Jin & Park, 2013). Social media is seen to function as an alternative social environment to real ones. From feeling lonely in real social situations, individuals are guided toward online environments for the purpose of dealing with this (Teppers et al., 2014). Using online environments at a level that disrupts daily functionality causes addiction (Griffiths, 2013).

This research has determined interpersonal competence to significantly contribute to both social media addiction and foreseeing adolescent social media use and non-use. Interpersonal competence positively affects social media addiction and provides a contribution in favor of adolescents using social media when classifying adolescent social media use and non-use. Interpersonal competence, which is a desired state,

causes social media addiction, which is undesirable. Therefore this finding can be interpreted as an interesting result. When investigating the social skills profiles of adolescents who use social media, adolescents with low level social skills are emphasized as using social media as a means of coping and a tool for learning social skills (Mills, 2016; Tsitsika et al., 2014). Similarly, Caplan (2005) identified that students with low-level self-presentation skills prefer online social interactions to real social interactions. According to Caplan (2005), insufficiency in self-presentation skills can cause online environments to be used as a remedy.

In this research, reward and punishment are seen to provide critical contributions to predicting social media addiction and to classifying adolescent social media users and non-users. Accordingly, behavioral inhibition and reward responsiveness increase social media addiction, and in classifying adolescent social media use and non-use, reward responsiveness, behavioral inhibition, and drive provide contributions that favor adolescents who use social media. Social rewards provided directly and indirectly by social media cause individuals to develop sensitivity towards awards. Just as social awards in social media can be the positive feedback that comes directly to an individual, so too can the positive feedback an individual observes coming from others (Meshi et al., 2013). In this context, Ryan and Xenos (2011) emphasized that individuals who are sensitive social rewards are more likely to use social media.

Impulsiveness has been evaluated as a risk factor in terms of social media addiction (Wu, Cheung, Ku, & Hung, 2013; Savci et al., 2017). This study did not see drive affecting social media addiction. In classifying adolescent social media users and non-users, however, drive contributes favorably to social media use. When evaluated together with the second result of the research, drive can be said to cause social media use, yet cannot be said to effect addiction's occurrence. Drive makes individuals more vulnerable to using the Internet and its derivatives (Meerkerk, van den Eijnden, Franken, & Garretsen, 2010). Similarly, Savci and Aysan (2016a) found that impulsiveness increases social media use.

This research, being developed on a non-clinical sample and using the convenient sampling method, has certain limitations in terms of the self-reporting type scales that were used. The results arrived at in this research can be supported though longitudinal, qualitative, and meta-analytical research. Furthermore, this study can be performed on a clinical sample.

Kaynakça/References

Al-Khaddam, H. K. (2013). Impact of social networks on interpersonal communication of the students University College Irbid Girls: Facebook as a model. *Cross-Cultural Communication*, 9(5), 17–22. <https://doi.org/10.3968/j.ccc.1923670020130905.2776>

- Allen, K. A., Ryan, T., Gray, D. L., McInerney, D. M., & Waters, L. (2014). Social media use and social connectedness in adolescents: The positives and the potential pitfalls. *The Australian Educational and Developmental Psychologist*, 31(1), 18–31. <https://doi.org/10.1017/edp.2014.2>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Arlington, VA: Author.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Griffiths, M. D. (2017). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive Behaviors*, 64, 287–293. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2016.03.006>
- Aydın, A., & Tekinsav-Sütçü, S. (2007). Validity and reliability of Social Anxiety Scale for Adolescents. *Turkish Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 14(2), 79–89.
- Baker, L. R., & Oswald, D. L. (2010). Shyness and online social networking services. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(7), 873–889. <https://doi.org/10.1177/0265407510375261>
- Bechara, A. (2005). Decision making, impulse control and loss of willpower to resist drugs: A neurocognitive perspective. *Nature Neuroscience*, 8(11), 1458–1463. <https://doi.org/10.1038/nn1584>
- Bonetti, L., Campbell, M. A., & Gilmore, L. (2010). The relationship of loneliness and social anxiety with children's and adolescents' online communication. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(3), 279–285. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0215>
- Buhrmester, D., Furman, W., Wittenberg, W. T., & Reis, H. T. (1988). Five domains of interpersonal competence in peer relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 991–1008.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *Journal of Communication*, 55(4), 721–736. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb03019.x>
- Carver, C. S., & White, T. L. (1994). Behavioral inhibition, behavioral activation, and affective responses to impending reward and punishment: The BIS/BAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(2), 319–333.
- Casale, S., Fioravanti, G., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2014). From socially prescribed perfectionism to problematic use of internet communicative services: The mediating roles of perceived social support and the fear of negative evaluation. *Addictive Behaviors*, 39(12), 1816–1822. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.06.006>
- Chayko, M. (2014). Techno-social Life: The Internet, digital technology, and social connectedness. *Sociology Compass*, 8(7), 976–991.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Danneel, S., Maes, M., Vanhalst, J., Bijttebier, P., & Goossens, L. (2018). Developmental change in loneliness and attitudes toward aloneness in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(1), 148–161. <https://doi.org/10.1007/s10964-017-0685-5>
- Demir, Y., & Kutlu, M. (2016). The relationship between loneliness and depression: Mediation role of Internet addiction. *Educational Process: International Journal*, 5(2), 97–105. <https://doi.org/10.12973/edupij.2016.52.1>
- Demir, Y., & Kutlu, M. (2017). Relationships among Internet addiction, academic procrastination and academic achievement in adolescents. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 91–105. <https://doi.org/10.9761/JASSS7296>
- Englund, M. M., Levy, A. K., Hyson, D. M., & Sroufe, L. A. (2000). Adolescent social competence: Effectiveness in a group setting. *Child Development*, 71(4), 1049–1060. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00208>

- Fareri, D. S., & Delgado, M. R. (2014). Social rewards and social networks in the human brain. *The Neuroscientist*, 20(4), 387–402. <https://doi.org/10.1177/1073858414521869>
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS* (2nd ed.). London, UK: Sage.
- Fioravanti, G., Dèttore, D., & Casale, S. (2012). Adolescent Internet addiction: Testing the association between self-esteem, the perception of Internet attributes, and preference for online social interactions. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(6), 318–323. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0358>
- Gray, J. A. (1987). Perspectives on anxiety and impulsivity: A commentary. *Journal of Research in Personality*, 21, 493–509.
- Gray, J. A. (1990). Brain systems that mediate both emotion and cognition. *Cognition and Emotion*, 4, 269–288
- Griffiths, M. D. (1996). Internet addiction: An issue for clinical psychology? *Clinical Psychology Forum*, 97, 32–36.
- Griffiths, M. D. (2013). Social networking addiction: Emerging themes and issues. *Journal of Addiction Research & Therapy*, 118(4), 4–5. <https://doi.org/10.4172/2155-6105.1000e118>
- Griffiths, M. D., Kuss, D. J., & Demetrovics, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. In K. P. Rosenberg & L. C. Feder (Eds.), *Behavioral addictions: Criteria, evidence, and treatment* (pp. 119–141). San Diego, CA: Academic Press.
- Griffiths, M., & Szabo, A. (2013). Is excessive online usage a function of medium or activity? An empirical pilot study. *Journal of behavioral addictions*, 3(1), 74–77. <https://doi.org/10.1556/JBA.2.2013.016>
- Gross, E. F. (2004). Adolescent internet use: What we expect, what teens report. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 25(6), 633–649. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2004.09.005>
- Hays, R. D., & DiMatteo, M. R. (1987). A short-form measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 51(1), 69–81.
- He, Q., Turel, O., & Bechara, A. (2017). Brain anatomy alterations associated with Social Networking Site (SNS) addiction. *Scientific Reports*, 7, 45064. <https://doi.org/10.1038/srep45064>
- Hormes, J. M., Kearns, B., & Timko, C. A. (2014). Craving Facebook? Behavioral addiction to online social networking and its association with emotion regulation deficits. *Addiction*, 109(12), 2079–2088. <https://doi.org/10.1111/add.12713>
- Huan, V. S., Ang, R. P., & Chye, S. (2014). Loneliness and shyness in adolescent problematic Internet users: The role of social anxiety. *Child & Youth Care Forum*, 43(5), 539–551. <https://doi.org/10.1007/s10566-014-9252-3>
- Jin, B., & Park, N. (2013). Mobile voice communication and loneliness: Cell phone use and the social skills deficit hypothesis. *New Media & Society*, 15(7), 1094–1111. <https://doi.org/10.1177/1461444812466715>
- Johnson, H. D., Lavoie, J. C., Spenceri, M. C., & Mahoney-Wernli, M. A. (2001). Peer conflict avoidance: Associations with loneliness, social anxiety, and social avoidance. *Psychological Reports*, 88(1), 227–235. <https://doi.org/10.2466/pr0.2001.88.1.227>
- Kemp, S. (2017). *Digital in 2017*. Retrieved April 16, 2017 from <http://wearesocial.com/blog/2017/01/digital-in-2017-global-overview>
- Kim, J. E., Son, J. W., Choi, W. H., Kim, Y. R., Oh, J. H., Lee, S., & Kim, J. K. (2014). Neural responses to various rewards and feedback in the brains of adolescent Internet addicts detected by functional magnetic resonance imaging. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 68(6), 463–470. <https://doi.org/10.1111/pcn.12154>

- Kim, Y., Jeong, J. E., Cho, H., Jung, D. J., Kwak, M., Rho, M. J., ... Choi, I. Y. (2016). Personality factors predicting smartphone addiction predisposition: Behavioral inhibition and activation systems, impulsivity, and self-control. *PLOS ONE*, *11*(8), e0159788. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0159788>
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook and academic performance. *Computers in Human Behavior*, *26*(6), 1237–1245. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.024>
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction- a review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *8*(9), 3528–3552. <https://doi.org/10.3390/ijerph8093528>
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011b). Excessive online social networking: Can adolescents become addicted to Facebook. *Education and Health*, *29*(4), 68–71.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y. & Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu'nun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, *17*(1), 69–76. <https://doi.org/10.5455/apd.190501>
- La Greca, A. M., & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *26*(2), 83–94. <https://doi.org/10.1023/A:1022684520514>
- Leung, L. (2011). Loneliness, social support, and preference for online social interaction: The mediating effects of identity experimentation online among children and adolescents. *Chinese Journal of Communication*, *4*(4), 381–399. <https://doi.org/10.1080/17544750.2011.616285>
- Li, W., Zhang, W., Xiao, L., & Nie, J. (2016). The association of Internet addiction symptoms with impulsiveness, loneliness, novelty seeking and behavioral inhibition system among adults with attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD). *Psychiatry Research*, *243*, 357–364. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2016.02.020>
- Lin, F., Zhou, Y., Du, Y., Qin, L., Zhao, Z., Xu, J., & Lei, H. (2012). Abnormal white matter integrity in adolescents with Internet addiction disorder: A tract-based spatial statistics study. *PLoS ONE*, *7*(1), 2346. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0030253>
- Meena, P. S., Soni, R., Jain, M., & Paliwal, S. (2015). Social networking sites addiction and associated psychological problems among young adults: A study from North India. *Sri Lanka Journal of Psychiatry*, *6*(1), 14–16. <https://doi.org/10.4038/sljspsc.v6i1.8055>
- Meerkerk, G. J., van den Eijnden, R. J. J. M., Franken, I. H. A., & Garretsen, H. F. L. (2010). Is compulsive internet use related to sensitivity to reward and punishment, and impulsivity? *Computers in Human Behavior*, *26*(4), 729–735. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.01.009>
- Mehroof, M., & Griffiths, M. D. (2010). Online gaming addiction: The role of sensation seeking, self-control, neuroticism, aggression, state anxiety, and trait anxiety. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *13*(3), 313–316. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0229>
- Meshi, D., Morawetz, C., & Heekeren, H. R. (2013). Nucleus accumbens response to gains in reputation for the self-relative to gains for others predicts social media use. *Frontiers in Human Neuroscience*, *7*, 439. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2013.00439>
- Mills, K. L. (2016). Possible effects of internet use on cognitive development in adolescence. *Media and Communication*, *4*(3), 4. <https://doi.org/10.17645/mac.v4i3.516>
- Ögel, K. (2014). İnternet bağımlılığı, internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak. İstanbul: Kültür Yayınları.

- Oldmeadow, J. A., Quinn, S., & Kowert, R. (2013). Attachment style, social skills, and Facebook use amongst adults. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1142–1149. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.10.006>
- Pantic, I., Damjanovic, A., Todorovic, J., Topalovic, D., Bojovic-Jovic, D., Ristic, S., & Pantic, S. (2012). Association between online social networking and depression in high school students: Behavioral physiology viewpoint. *Psychiatria Danubina*, 24(1), 90–93.
- Ranaei, S., Taghavi, M. R., & Goodarzi, M. A. (2015). The effect of loneliness on social networking sites use and its related behaviors. *Global Journal of Health Science*, 8(8), 162–171. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v8n8p162>
- Ryan, T., & Xenos, S. (2011). Who uses Facebook? An investigation into the relationship between the big five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1658–1664. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.02.004>
- Şahin, E. E. & Gizir, C. A. (2013). Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği Kısa Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3) 144–158.
- Santrock, J. W. (2014). *Adolescence* (15th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Savcı, M. (2017). *Ergenlerin sosyal zekâ, sosyal kaygı, akran ilişkileri, internet bağımlılığı ve sosyal bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiler* (Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016a). Relationship between impulsivity, social media usage and loneliness. *Educational Process: International Journal*, 5(2), 106–115. <https://doi.org/10.12973/edupij.2016.52.2>
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016b). The role of attachment styles, peer relations, and affections in predicting internet addiction. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 401–432. <https://doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0028>
- Savcı, M., & Aysan, F. (2017a). Technological addictions and social connectedness: Predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30(3), 202–216. <https://doi.org/10.5350/dajpn2017300304>
- Savcı, M., & Aysan, F. (2017b). Social-emotional model of Internet addiction. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 27(4), 349–358. <https://doi.org/10.1080/24750573.2017.1367552>
- Savcı, M., Ercengiz, M., & Aysan, F. (2017). Turkish adaptation of Social Media Disorder Scale in adolescents. *Archives of Neuropsychiatry*. Advance Online Publication. <https://doi.org/10.5152/npa.2017.19285>
- Shepherd, R. M., & Edelmann, R. J. (2005). Reasons for Internet use and social anxiety. *Personality and Individual Differences*, 39(5), 949–958. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.04.001>
- Şişman, S. (2012). Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 32(2), 1–22.
- Subrahmanyam, K., & Lin, G. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence*, 42(168), 659–677.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). New Jersey, NJ: Pearson Education.
- Teppers, E., Luyckx, K., A. Klimstra, T., & Goossens, L. (2014). Loneliness and Facebook motives in adolescence: A longitudinal inquiry into directionality of effect. *Journal of Adolescence*, 37(5), 691–699. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2013.11.003>

- Tillfors, M., Persson, S., Willén, M., & Burk, W. J. (2012). Prospective links between social anxiety and adolescent peer relations. *Journal of Adolescence*, *35*(5), 1255–1263. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.04.008>
- Tsitsika, A. K., Tzavela, E. C., Janikian, M., Ólafsson, K., Iordache, A., Schoenmakers, T. M., ... Richardson, C. (2014). Online social networking in adolescence: Patterns of use in six European countries and links with psychosocial functioning. *Journal of Adolescent Health*, *55*(1), 141–147. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.11.010>
- Turel, O., & Serenko, A. (2012). The benefits and dangers of enjoyment with social networking websites. *European Journal of Information Systems*, *21*(5), 512–528. <https://doi.org/10.1057/ejis.2012.1>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862> adresinden 19.09.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, *48*(2), 121–127. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2010.08.020>
- van den Eijnden, R. J., Lemmens, J. S., & Valkenburg, P. M. (2016). The Social Media Disorder Scale: Validity and psychometric properties. *Computers in Human Behavior*, *61*, 478–487. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.038>
- Van Leijenhorst, L., Zanolie, K., Van Meel, C. S., Westenberg, P. M., Rombouts, S. A. R. B., & Crone, E. A. (2010). What motivates the adolescent? Brain regions mediating reward sensitivity across adolescence. *Cerebral Cortex*, *20*(1), 61–69. <https://doi.org/10.1093/cercor/bhp078>
- Wang, C. W., Ho, R. T. H., Chan, C. L. W., & Tse, S. (2015). Exploring personality characteristics of Chinese adolescents with internet-related addictive behaviors: Trait differences for gaming addiction and social networking addiction. *Addictive Behaviors*, *42*, 32–35. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.10.039>
- Woods, H. C., & Scott, H. (2016). #Sleepyteens: Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem. *Journal of Adolescence*, *51*, 41–49. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.05.008>
- Worldometers. (2017). *Worldometers*. <http://www.worldometers.info/tr/> adresinden 16.04.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Wu, A. M. S., Cheung, V. I., Ku, L., & Hung, E. P. W. (2013). Psychological risk factors of addiction to social networking sites among Chinese smartphone users. *Journal of Behavioral Addictions*, *2*(3), 160–166. <https://doi.org/10.1556/jba.2.2013.006>
- Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. S., Wang, P. W., Chang, Y. H., & Ko, C. H. (2012). Social anxiety in online and real-life interaction and their associated factors. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *15*(1), 7–12. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0015>
- Yıldız, M. A., & Duy, B. (2014). Adaptation of the Short-form of the UCLA Loneliness Scale (ULS-8) to Turkish for the adolescents. *Düşünen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, *27*(3), 194–203.
- Young, K. S. (1998). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction and a winning strategy for recovery*. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Yu, S., Wu, A. M. S., & Pesigan, I. J. A. (2016). Cognitive and psychosocial health risk factors of social networking addiction. *International Journal of Mental Health and Addiction*, *14*(4), 550–564. <https://doi.org/10.1007/s11469-015-9612-8>
- Yuen, E. K., Herbert, J. D., Forman, E. M., Goetter, E. M., Comer, R., & Bradley, J. C. (2013). Treatment of social anxiety disorder using online virtual environments in second life. *Behavior Therapy*, *44*(1), 51–61. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2012.06.001>

